T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

SURİYE ŞİRKETLER KANUNUNA GÖRE ANONİM ŞİRKETTE PAY SAHİBİNİN HAKLARI VE BORÇLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MONTHER MOHAMMAD AL HOSHAN

KOCAELİ 2021

T.C KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

SURİYE ŞİRKETLERİ KANUNUNA GÖRE ANONİM ŞİRKETTE PAY SAHİBİNİN HAKLARI VE BORÇLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. HAKAN ÇEBİ

Tez Hazırlayan: Monther Mohammad AL HOSHAN
Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No:20.01.2021-(3)

KOCAELİ 2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER I

ÖZET V

ABSTRACT VI

KİSALTMALAR VII

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM 2

1. ANONİM ŞİRKETTE PAY SAHİPLERİNİN HAKLARI 2

1.1. MALİ HAKLAR 2

1.1.1. Kar Payı Hakkı 3

1.1.1.1. Yasal Yedekler 5

1.1.1.2. İhtiyari Yedekler 6

1.1.1.3. Tüketim Yedeği 7

1.1.1.4. Karın Dağıtım Şekli 7

1.1.1.4.1. Bedeli Tamamen Ödenmeyen Paylar 8

1.1.1.4.2. Gerçek Olmayan Kar Dağıtımı 8

1.1.2. Paylari Elden Çikarma Hakki 9

1.1.2.1. Hisse Senedi Ticareti Yapmanın Yolları 9

1.1.2.1.1. Teslim Yöntemiyle Dolaşım 10

1.1.2.1.2. Devir Yöntemiyle Ticaret 10

1.1.2.2. Hisse Senedi Ticareti Kısıtlamaları 11

1.1.2.2.1. Yasal kısıtlamalar 11

1.1.2.2.2. Sözleşme Kısıtlamaları (İsteğe Bağlı) 12

I. Onay Koşulu 13

II. Öncelik Koşulu 14

1.1.3. Yeni Pay Alma ve Tasfiye Payı Hakkı 14

1.1.3.1. Şirketin Yeni Hisselerini Alma Hakkı..... 14

1.1.3.2. Tasfiye Payı Hakkı 15

1.1.3.2.1. Hisselerin İtibari Değerinin Ödenmesi..... 16

1.1.3.2.2. Tasfiye Fazlalığının Dağıtımı 17

1.2. MALİ OLMAYAN HAKLAR 18

1.2.1. Şirketin Yönetimine ve Mali Politikasinin Belirlenmesine Katilim ... 18

1.2.1.1. Şirketin genel kurul toplantılarına katılım..... 18

1.2.1.1.1. Pay sahiplerinin Genel Kurulu toplantıya davet hakkı..... 19

1.2.1.1.2. Genel Kurul Toplantılarına Katılma Hakkı..... 20

1.2.1.2. Oy kullanma hakkı..... 21

1.2.1.2.1. Oy Kullanma 21

1.2.1.2.2. Türk Ticaret Kanununa Göre Oydan Yoksunluk 22

1.2.2. Bilgilere Erişim ve Bilgi Alma..... 22

1.2.2.1. Bilgileri görme ve bilgi alma hakkı 23

1.2.2.1.1. Bilgiye Erişim Hakkı..... 23

1.2.2.2. Erişim Hakkını Kullanma ve Bilginin Geçerliliğini Doğrulama Yöntemleri 24

1.2.2.2.1. Bilgiye doğrudan erişim yöntemleri 25

1.2.2.2.2. Bilginin Doğruluğunun Teyidi 25

I. Denetçi..... 26

I. Kontrol Sistemi..... 26

1.2.3. Dava Açma Hakki 27

1.2.3.1. Hükümsüzlük davası ve şirketin feshi davası..... 28

1.2.3.1.1. Şirketin geçersizliği ve kararlarının geçersizliği davası 28

1.2.3.1.2. Şirketin Feshi Davası 29

1.2.3.2. Hukuki Sorumluluk Davası 30

1.2.3.2.1. Pay sahibinin şirket adına dava açma hakkı 31

1.2.3.2.2. Hissedarın bireysel davasını başlatma hakkı 32

İKİNCİ BÖLÜM 34

2. PAY SAHİPLERİNİN BORÇLARI 34

2.1. PAY SAHİPLERİNİN MALİ BORÇLARI 34

2.1.1. Nakit Paylarin Ödenmesi 34

2.1.1.1. Nakit Pay Kavramı 34

2.1.1.2. Nakit Sermayenin Getirilmesi ve İfa Etmeme 36

2.1.1.2.1. Suriye Mevzuatında Nakit Sermayenin Niteliği 36

2.1.1.2.2. Nakit Sermayenin Ödenmesi 37

2.1.1.2.3. Nakit payların bedelinin ödenmemesi 38

I. Suriye mevzuatında 38

II. Irak mevzuatında 39

III. Türk Mevzuatında Pay Bedelinin Ödenmemesinin Sonuçları ... 39

2.1.2. Ayni Paylarin Ödenmesi 40

2.1.2.1. Ayni payların tanımı 41

2.1.2.2. Ayni payların Tahmin edilmesi 42

2.1.3. Kayiplari Üstlenme Taahhüdü 44

2.1.3.1. Kurumsal zarar kavramı 44

2.1.3.1.1. Kayıp tanımı 44

2.1.3.1.2. Kayıp paylaşımı 45

2.1.3.2. Kayıplar nasıl karşılanır ve karşılaştırmalı kanunlara göre paylaştırılır 46

2.1.3.2.1. Kayıplar nasıl organize edilir 46

2.1.3.2.2. Suriye yasalarına göre kayıplar nasıl dağıtılması 46

2.1.3.2.3. Irak mevzuatında kayıpların karşılanması 47

2.1.3.2.4. Türk Ticaret Kanunu göre 48

2.2. FINANSAL OLMAYAN BORÇLAR 50

2.2.1. Şirketin Menfaatini ve Sirlarini Korumak 50

2.2.1.1. Şirket menfaatinin korunması 50

2.2.1.1.1. şirketin menfaati kavramı 51

I. Şirketin menfaati, hissedarların menfaatini ifade eder 51

II. Şirketin menfaati projenin menfaatidir 51

2.2.1.2. Şirket sırlarını korumak 53

2.2.1.2.1. Suriyeli yasa koyucunun pozisyonu 54

2.2.1.2.2. Iraklı yasa koyucunun pozisyonu 55

2.2.1.2.3. Türk hukukunda 55

2.2.1.3. İdari yetkiyi şirket menfaati dışında kullanmama taahhüdü 56

2.2.1.3.1. Sözleşmenin imzalanması durumunda 56

2.2.1.3.2. Şirketten borçlanmama yükümlülüğü 58

2.2.2. Çoğunluğun Kararlarına Uyulması 59

2.2.2.1. Azınlığa bakarak çoğunluğu tanımlama 60

2.2.2.2. Azınlık hissedarların çoğunluk kararlarına sunulmasının yasal dayanağı 61

2.2.3.3. Çoğunluk yasasının sınırları 63

SONUÇ 66

KAYNAKÇA 68

ÖZGEÇMİŞ 71

ÖZET

Pay sahibinin anonim şirketteki hak ve borçlarını araştırarak Suriye, Irak ve Türk mevzuatı arasında karşılaştırma yöntemini kullandık.

Araştırmanın ilk bölümünde pay sahiplerinin mali hakları olan kar ve faiz hakkı üzerinde durulmuş, hisse senetlerini elden çıkarma hakkı ele alınmış ve daha sonra da yeni payların alınması ve tasfiye durumunda şirket varlıkları paylaşması incelenmiştir. İlk bölümde ayrıca pay sahibinin mali olmayan haklarına da yer verilmiş, bilgileri görme ve hakları korumak için karar alma ve ayrıca şirketin çıkarına olan kararları oylama hakkı üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde, pay sahibinin nakdi paylarının bakiye borcunun yerine getirilmesi ve ayni payların ödeme yönteminin yanı sıra, zararları üstlenme borçlu gibi mali borçlar ele alınmıştır. İkinci bölümde ayrıca, temsil edilen pay sahiplerinin şirket menfaatinin ve sırlarının korunmasında mali olmayan borçlarının yanı sıra, çoğunluğun kararlarına uyma gerekliliği araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Hissedar, Haklar, Yükümlülükler.

ABSTRACT

By researching the issue of the rights obligations of the shareholder in the joint-stock company. We used a comparison method between Syrian, Iraqi and Turkish legislation. The research focused in the first chapter on the follwing:

Focusing on the shareholder's financial rights, such as: the right to cash and interest, then touching on the right to dispose of shares, then after that we study the preference right to subscribe to new shares, and share the company's assets upon liquidation.

We also talked in the first chapter about the shareholder's non-financial rights, such as the right to be informed and take decisions to protect his rights by voting on decisions in the interest of the company.

In second chapter: We discussed the shareholder’s financial obligations, such as: fulfilling the value of the remaining shares of cash shares, as well as the way to pay in-kind shares in addition to the obligation to bear losses.

The second chapter also focused on researching the non-financial obligations of the shareholders, which are represented in preserving the interest of the company and preserving its secrets, as well as the obligation to submit to the decisions of the majority.

Key Words: Joint Stock Company, Shareholder, Rights, Obligations.

KİSALTMALAR

a.g.e. : adı geçen eser

a.g.m. : adı geçen makale

C. : Cilt

e- ticaret kanunu: Elektronik ticaret kanunu

G.K. : Genel Kurul

md| : madde

s : Sayfa

SPK : Sermaye Piyasası Kurulu

TBK : Türk Borçlar Kanunu

TTK : Türk Ticaret Kanunu

GİRİŞ

Anonim şirketler, ülkeler için en iyi ve en güçlü ekonomik kalkınma yapıları olarak görüldükleri için, kuruluşlarından bu yana büyük bir ekonomik devrime neden olmuşlardır. Anonim şirketler, benimsedikleri ekonomik sistemlerden bağımsız olarak, durgun sermayeyi kullanmak ve büyük yatırım projelerini hayata geçirmek için bir araç haline gelmiş, yeni iş fırsatları yaratmak ve tüm ülkelerin endişesi olan işsizliği ortadan kaldırmak için en iyi araç olmuşlardır.

Anonim şirket, bazı yazarların geniş tabanlı pay sahibi şirketi şeklinde ifade ettiği gibi, çeşitli küçük ve büyük miktarlarda sermayeyi toplamak ve kullanmak amacıyla kurulmuştur. Bu tür bir şirkete ilişkin hukuki düzenlemeler oldukça önemlidir. Bu düzenlemeler, hem pay sahiplerinin hem de alacaklılar korunması bakımından önemlidir.

Pay sahibi, sadece parasıyla ortak olmayıp, paylarının kendisine verdiği haklar sayesinde şirket içinde aktif bir üye olduğu için bundan daha fazlasıdır. Bunun yanında hissedarın yerine getirmesi gereken borçları vardır; bu nedenle dünyadaki tüm mevzuat ve içtihatlar, hissedarı korumanın ve ona güven vermenin en iyi yollarını ele almaya ve bulmaya çalışılmıştır. Buna göre, pay sahiplerinin hak ve borçları büyük önem taşımaktadır. Zira anonim şirketin sözleşmesel niteliğinin zayıflığına ilişkin mevcut mevzuatın kaldırılmasından sonra, bu hak ve borçlarını emredici kurallara göre düzenlemek için açık metinlerin oluşturulmasına çalışılmış ve müdahale edilmiştir.

Bu yasal kuralların yeterli taraflarını ve eksikliklerini bulmak için, hak ve borçları Suriye mevzuatına göre ve bazı mevzuatı Türk hukukuyla karşılaştırmalı olarak inceledik. Bu incelemeyi yaparken Irak mevzuatını da çeşitli açılardan ele aldık.

Konunun önemi, hissedar sorununu çevreleyen belirsizliğin deşifre edilmesinde yatmaktadır. İçtihatların çoğu, hisseye bağlı haklar olarak adlandırmakta ve öncelikle şirketin oluşumunda rolü olan hissedarın önemini göz ardı etmektedir. Pay, bu hissedarın mülkiyetinden başka bir şey değildir, biz haklarını ve borçlarını incelemiş olacağız. Şirkete olan güveni kaybolduğu takdirde, bu hukuki sistemin çökmesine ve ülke ekonomisi ve toplumlar üzerindeki olumsuz etkilere yol açabilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ANONİM ŞİRKETTE PAY SAHİPLERİNİN HAKLARI

Pay sahiplerinin haklarının önemi, Suriye mevzuatı da dahil olmak üzere karşılaştırmalı mevzuatın bu konuyu açık metinlerle düzenlemesini zorunlu kılmıştır. Özellikle anonim şirketin sözleşme ilişkisinin zayıflığı ve geleneksel kuralların pay sahiplerinin hakları için gerekli korumayı sağlayamaması tespit edildiği takdirde, bu hakların önemi bize net bir şekilde görünmektedir. Bu hakların ayrıntıları belirsizdir. Buna ek olarak, içtihat ve mevzuat arasında birlik olmadığı gibi çeşitli kanunlardaki metinler de açık değildir, bu da çalışmalarımızı temel haklarla sınırlandırmaktadır.

Bu hakların iyi anlaşılması adına, bu bölümü iki bölüme ayırdık.

- İlk bölümde, pay sahiplerinin mali haklarını,
- İkinci bölümde, pay sahiplerinin kişisel haklarını ele aldık.

1.1. MALİ HAKLAR

Pay sahipleri, bazen finansal nitelikte iken öbürleri finansal nitelikte olmayan çeşitli haklar olmaktadır. Pay sahibi için en önemli mali hak, şirketin elde ettiği kardan payına isabet eden hakkıdır. Belki de bu hak, pay sahibini parayla şirkete katılmaya çeken temel unsur ve asıl nedendir. Hisse senedinin alım satım kabiliyeti anonim şirketin özelliklerinden biri olduğu için, hissedar hisse senetlerini elden çıkarma hakkı olan başka bir hakkı kazanmıştır. Ancak, yasal kısıtlamalar veya bir anlaşma olabilecek bazı kısıtlamalar vardır.

Buna ek olarak, şirketin mal varlığını tasfiye halinde bölüştürme hakkı, pay sahibinin mali haklarından biridir. Buna dayanarak, bu hakları üç bölümde ele alacağız. İlk bölümde kar ve faizi tartışıyoruz, ardından ikinci olarak hisse senedini elden çıkarma hakkını ele almış olacağız ve son bölümde yeni hisseleri alma ve tasfiye durumunda şirketin varlıklarını bölme hakkını inceleyeceğiz.

1.1.1. Kar Payı Hakkı

Suriye Medeni Kanunu'nun 473. maddesi şirket tanımını koymaktadır. Buna göre şirket, iki veya daha fazla gerçek veya tüzel kişinin iş, para veya nakit payını değerlendirerek ortak bir faaliyete katıldığı bir sözleşmedir. Ortaklar çıkabilecek karı paylaşmak amacıyla ve bundan doğacak zararları üstlenirler. Bu maddeden, hissedarın kar elde etme hakkının en önemli temel haklarından biri olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu, Irak Şirketler Yasası'nın 4. Maddesi uyarınca Irak yasalarına uygundur.[1] Aynı durum, şirketin kar elde etmeyi amaçladığı Türk hukukunda da geçerlidir.

Türk yasalarına göre şirket, ortak bir ekonomik amaca ulaşmak için çalışmalarını birleştiren iki veya daha fazla kişiden oluşur. Türk Ticaret Kanunu, tüzel kişiliğe sahip şirketleri kollektif, komandit, anonim, limited şirket ve kooperatif olarak düzenler.

Genel olarak kar, şirketin sermayesindeki artışın ve faaliyetlerinin olumlu sonucudur. Kârın elde edilmesi, şirketin yaptığı maliyetler ile toplam gelir arasında bir karşılaştırma yaparak ortaya çıkmaktadır. Toplam gelirlerden, şirketin mali yılındaki brüt karı oluşur. Ticaret hukuku açısından kâr, ticari işletmenin yıllık muhasebe sırasında yürüttüğü ekonomik faaliyetlerin bir sonucudur. O yılki kar-zarar hesabı, hissedarlara dağıtılmak üzere ayrılan karların bakiyesini verir. Bu kara brüt kar denir. Ödenecek vergiler düşüldükten sonraki kâr, ön dağıtım veya ticari kâr olarak adlandırılır.[2] Yukarıdakilere dayanarak, kârın niteliği arasında bir ayrım yapılmalıdır. Şirketin yaptığı işten gelen brüt kar vardır ve şirketin varlığındaki her artışı temsil eder.

Başka bir deyişle, “brüt kar, şirketin yaptığı harcamalar ve maliyetler ile şirketin tüm işlerinden elde edilen toplam getiri karşılaştırılarak tanımlanabilir. Ancak, bu kâr, gerekli kesintiler yapıldıktan sonra ortaklara dağıtılmaktadır. Suriye Ticaret Şirketleri Kanunu'nun 200. maddesinde tanımlananlara göre net kârdır." Bir yanda herhangi bir mali yılda gerçekleşen toplam gelirler ile diğer yanda toplam harcama ve amortisman arasındaki farktır."[3]

---

[1] Resmi Gazete, (Eylül 1997). Irak Şirketler Kanunu, 22 sayılı.

[2] Karslıoğlu, Hasan (2019). “Anonim şirketlerde kar payının hesaplanması ve dağıtım ilkeler”. Ankara borosu dergisi, Cilit (3), s.187.

[3] Resmi gazete (14-02-2011). Suriye Şirketler Hukuku 2011, 29.

Net kar kavramını ifade ederken Türk Hukuku'nun içeriğine dönersek, "GK'un pay sahiplerine ve kâra iştirak eden diğer kişilere dağıtmaya karar verdiği tutardır." Hiç şüphe yok ki, net kâr sadece pay sahiplerine dağıtılmaz, dağıtımdan yararlanma hakkı aynı zamanda kurucular, yönetim kurulu üyeleri ve yararlanma hakkı olan herkes gibi diğer kişileri de içerebilir.[4]

Dağıtılabilir kâr net kardır, ancak bazı içtihatlar, kârın gerçekleştirilmesi ve kesin olarak kazanılması gerektiğine inanır. Pay sahipleri kar payı alma hakkına sahipti, ancak bu karlar sabit değildir; bir mali yıl ile diğer yıl arasında değişken ve istikrarsızdır. Bu nedenle kuralllara göre şirket, bütçede planlara göre kar elde etmedikçe kâr dağıtmayabilmektedir.

Kâr kavramını tanımladıktan sonra, Suriye yasaları ve karşılaştırmalı yasaların belirlediği kararlar ışığında karın nasıl belirleneceği ve bunun nasıl dağıtılacağı konularını ele almalıyız. Daha sonra pay sahibinin faiz hakkını ele alacağız.

Anonim şirketlerde karın nasıl belirleneceğini bilmek için, şirketin varlıklarını, toplam kardan hangi tutarların düşülmesi gerektiğini ve sermaye yedeği için düşülen oranları göstermemiz gerekir.

Yönetim kurulunun, mali yılın kapanış tarihinde mevcut olan çeşitli varlık ve borç unsurlarının bir envanterini çıkarması, ayrıca bilanço, kar ve zarar hesabını, bütçeyi belirlemesi gerekir. Bu tabloların genel kurul toplantısından 15 gün önce iki günlük gazetede yayımlanması zorunludur. Çalışmalar, mali yılın kapanışından itibaren üç ay içinde teslim edilmelidir.

Bu düzenlemeler, diğer Arap yasalarının kabul ettikleri ile uyumludur. Irak Şirketler Kanununa göre de, anonim şirketin yönetim kurulunun her yılın ilk altı ayında mali yıl için kesin hesaplar belirlemesi zorunludur. Mali yıla ilişkin kapsamlı bir raporu hazırlayarak, görüşülmek ve onaylanmak üzere genel kurula sunar.

Türk hukukunda kâr yüzdesi şu şekilde belirlenir: Ticaret Kanunu'na göre, temettüler yalnızca dönem net karından ve bunun için serbest yedeklerden dağıtılabilir. TK 509. maddeye göre, eğer şirket mali yılda kar elde edemezse, kar dağıtımı ancak

[4]Karslıoğlu, a.g.m. s.189.

serbest yedek akçelerden mümkün olacaktır. Bu kapsamda kar dağıtımı yapılmadan önce dağıtımın kaynağı olan net dönem karının belirlenmesi gerekmektedir. Bu tespit için şirketin yıllık net karını hesap dönemi sonunda bulması gerekir ve şirketin genel bütçesi ve bir önceki yıla ait gelir tablosu hazırlanır. Mali tablolar ve hesap döneminin sonunda yıllık net kar belirlendikten sonra, yedek akçeler aşağıdaki şekilde ve Ticaret Kanununun 519. Maddesi uyarınca hesaplanır:

1) Yıllık kârın % 5'i ödenmiş sermayenin % 20'sine ulaşıncaya kadar genel kanuni yedek akçeye ayrılır.

2) Birinci fıkradaki sınıra ulaşıldıktan sonra da;

a) Yeni payların çıkarılması dolayısıyla sağlanan primin, çıkarılma giderleri, itfa karşılıkları ve hayır amaçlı ödemeler için kullanılmamış bulunan kısmı,

b) Iskat sebebiyle iptal edilen pay senetlerinin bedeli için ödenmiş olan tutardan, bunların yerine verilecek yeni senetlerin çıkarılma giderlerinin düşülmesinden sonra kalan kısmı,

c) Pay sahiplerine yüzde beş oranında kâr payı ödendikten sonra, kârdan pay alacak kişilere dağıtılacak toplam tutarın yüzde onu, genel kanuni yedek akçeye eklenir.

Ticaret Kanunu'nun 523. maddesine göre pay sahiplerine dağıtılan kar, esas sözleşmede öngörülen kanuni ve ihtiyari yedek akçeler ayrılmadıkça tespit edilemez.[5] Şirketin sorunsuz çalışmasını sağlamak için tüm karı dağıtmaması, bunun yerine yıl sonunda karın belirli bir yüzdesini düşmesi gerekir. Bu, şirketin hayatında veya gelecekte karşılaşacağı kayıplar için bir rezerv oluşturmaktır.

1.1.1.1. Yasal Yedekler

Yasal yedekler için kesinti oranı ülkelere göre farklıdır, ancak tüm mevzuatlarda emredici bir düzenleme vardır. Yasal yedekler esas sözleşmede belirtilen asgari karı sağlamak için kullanılır. Suriye Şirketler Kanununun 197 maddesi, anonim şirketlerin zorunlu yedek oluşturmak için net kârlarının % 10'unu ayırmalarını şart koymaktadır.

[5] Karslıoğlu, a.g.m, s.209-211.

Kanun ayrıca, şirket genel kurulunun onayına tabi olarak, yasal yedeklerin tam sermayeye ulaşması durumunda şirkete bu kesintiyi durdurma hakkı vermiştir.[6]

Türk Şirketler Hukukundaki yasal yedekler ise amaçları ve önemi açısından Suriye mevzuatına uygundur. Ancak Türk Ticaret Kanunu'nun 519.maddesi uyarınca, anonim şirkette birinci kanuni yedek akçe karın % 5'i şeklinde düzenlenmiştir ve sermayenin% 20'sine ulaşana kadar ayrılması gerekir. Kanunda belirtilen yüzdelere aykırı herhangi bir ana sözleşmede düzenleme yapılamaz.[7]

İkinci kanuni yedek akçe ile ilgili olarak, Şirketler Kanunu'nun 519. maddesinin ikinci fıkrasında, birinci kanuni yedek akçenin değeri sermayenin % 20'sine ulaştıktan sonra da ayrılması öngörülmüştür. Kesinti oranı şirket kârının % 10'udur ve ikinci kanuni yedek akçeyi, birinci ve ikinci olmak üzere birlikte iki rezervin % 50'sine ulaşıncaya kadar oluşturmaya devam eder ve bu 519. maddenin üçüncü fıkrasına göre yapılır.[8] İkinci kanuni yedek akçenin ayrılması için kârın % 5'inin pay sahiplerine dağıtılması gerekir.

1.1.1.2. İhtiyari Yedekler

Şirket esas sözleşmesi veya genel kurulu kararıyla oluşturulan yedeklerdir. Şirket esas sözleşmesi veya genel kurul kararıyla kârın belirli bir yüzdesinin yedek akçe olarak ayrılması öngörülebilir. Suriye Şirketler Kanunu'nun 198. maddesine göre, bir anonim şirketin genel kurulu, o yılki net kârın % 20'sinden fazlasını kanuni yedek akçe adı altında kesintiye uğratmaya karar verebilir. Buna göre, ortaklar ana sözleşmede kanuni yedek akçeyi oluşturmaya karar verebilirler ve bu yedek yönetim kurulu veya G K' un kararına göre kullanılır. İhtiyari yedek akçeyi yasal yedekten ayıran özelliği, ihtiyari yedek akçenin kullanılmayan kısmının veya herhangi bir kısmının ortaklara dağıtılmak üzere temettü olarak dağıtılabilmesidir.

[6] Suriye şirket kanunu, 29.
[7] Karslıoğlu, a.g.m. s.203.
[8] Karslıoğlu, a.g.m. s.204-205.

1.1.1.3. Tüketim Yedeği

Anonim şirket kurmanın öncelikli amacı, kâr elde etmek ve bunu hissedarlara ve hak sahibi kişilere dağıtmaktır. Ancak bu amaç, kriz zamanlarında şirketin istikrarını ve devamlılığını sağlamak için mümkün olan en yüksek kar miktarını korumak için isteğe bağlı bir yedek fon kurulması ile hiçbir şekilde çelişmemektedir. Buna göre, Suriye Şirketler Kanunu'nun 199. Maddesi, bir anonim şirketin GK'una, bu tutarın kabul edilebilir muhasebe oranlarını aşmamak kaydıyla, yıllık olarak karın bir kısmının tüketim yedeği olarak düşülmesine karar verme hakkı vermektedir.

Bu fonlar sarf malzemeleri, makineler ve tesisler satın almak veya onarmak için kullanılır; hissedarlara kar olarak dağıtılamaz. Türk Hukuku'na göre rezerv tanımı, şirketin yıllık net karından belirli bir oranda organize ve tahsis edilen fonların hissedarlara dağıtılmaması ve şirket için yedek sermaye olarak tutulması ve amacı şirketi ekonomik risklerden korumaktır.[9]

1.1.1.4. Karın Dağıtım Şekli

Tüm vergiler ve yedek akçeler düşüldükten sonra dağıtılabilir kârın nasıl belirleneceğini açıklamak istiyoruz. Suriye yasa koyucusu, pay sahipleri arasında bir anlaşma yapılarak, şirketin kar ve zararlarının eşit olarak dağıtılmasına veya kara katılım yüzdesinin zarara katılım yüzdesine eşit olmasına izin vermemektedir. Anonim şirkette önemli olan, pay ister küçük ister büyük olsun, bir ortağın kardan pay almasıdır. Ancak şirket sözleşmesi bir hissedarı kar veya zarardan muaf tutarsa, bu sözleşme geçersizdir. Şirket sözleşmesinin kar ve zarar dağıtımına ilişkin kurallar içermemesi durumunda, Suriye Medeni Kanunu'nun 482. maddesi metnindeki yasal kurallara uymamız gerekir. Dolayısıyla 482. madde metnine göre her ortağın kar ve zarardan aldığı pay, sermayedeki payı kadardır. Ortağın payı sermayenin % 10'u ise kar ve zarara katılım payı da % 10'dur.

[9]Karslıoğlu, a.g.m. s.207.

Türk mevzuatına gelince, TK'nın 507/I. maddesi ile Suriye mevzuatı aynıdır. TK 507/I'e göre, her pay sahibi, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış net dönem karına, payı oranında katılma hakkını haizdir.

1.1.1.4.1. Bedeli Tamamen Ödenmeyen Paylar

Suriyeli yasa koyucusu, bedeli tamamen ödenmeyen hisselerin durumuna Şirketler Kanunu'nun 92. maddesinin 6. fıkrası ile açıklık getirmiştir. Hissenin tam bedelinin ödenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Pay sahibi şirkete hissenin tam bedelini borçludur ve taksitleri zamanında ödemek zorundadır. Ödeme yapmazsa, yönetim kurulu hisseyi satmaya yetkilidir.

Pay sahibinden ödeme talep ettikten yedi gün sonra şirket bu hisseyi satabilir. Irak mevzuatına gelince, hisse fiyatına göre ödenir ve Irak Şirketler Kanunu'nun 52. maddesinin öngördüğü şey budur. Buna göre değeri tam olarak ödenmeyen paylar, bedeli ödenmiş paylar için belirlenen tüm haklara sahip olacaktır ve şirketin sözleşmesinde öngörülen sınırlar dahilinde, karlar, nominal değerden ödenen yüzdeyle dağıtılır.

Bedeli tamamen ödenmemiş hisseler üzerindeki temettülere ilişkin Türk mevzuatı daha esnektir. TTK 508/I'de pay sahipleri, esas sözleşmede düzenleme yaparak, kar paylarının itibari değere veya sermaye payı için şirkete yapılan ödemeler oranında dağıtılması hususunda anlaşmaya varmakta serbesttirler. Bu, rıza ve irade ile yapıldığı için pay sahipleri arasında eşitlik ilkesinin ihlali olarak kabul edilmez. Esas sözleşmede yukarıda belirtilen hüküm bulunmuyorsa, kar ve zarar payı, hissedarların sermaye payı için şirkete yaptığı ödemeler ile orantılı olarak hesaplanır. Yani ödenen değer, kârın hissedarlara dağıtımında esas alınır.

1.1.1.4.2. Gerçek Olmayan Kar Dağıtımı

Suriye yasa koyucusu, içtihat ve yargının hakim görüşünü kabul etmiştir. Tüm Arap yasaları, ortakların iyi niyetle veya kötü niyetle alınan gerçek olmayan karları geri

iade etmekle yükümlü olduklarını düzenlemiştir. Suriye yasa koyucusu, şirketin sermayesinde bir azalmaya yol açan büyük bir riski temsil ettiğinden, hissedarlara gerçek olmayan kar dağıtılmasına izin vermemiştir. Bu düzenleme şirket ile iş yapan alacaklılar için temel garantiyi oluşturur.[10]

TK 512'ye göre, haksız yere ve kötüniyetle kâr payı veya hazırlık dönemi faizi alan pay sahipleri, bunları geri vermekle yükümlüdür. Yönetim kurulu üyelerinin kazanç payları hakkında da aynı hüküm uygulanır. Geri alma hakkı, paranın alındığı tarihten itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

1.1.2. Paylari Elden Çikarma Hakki

Payın elden çıkarılması, payların ticari yollarla satılması veya ipotek edilmesi yoluyla yapılır. Pay sahibinin bu hakkı kullanmasını engelleyen şirket sözleşmesi veya tüzüğünde yer alan her koşulun hükümsüz sayılması Suriye yasa koyucusu tarafından öngörülmüştür. Şirket esas sözleşmesinde payların elden çıkarılması için izlenecek prosedürler belirtilir. Pay sahibinin hisselerini alıp satma hakkı, pay türüne göre değişir. Nama yazılı paylar şirket defterine işlenerek devredilir. Ancak hamiline yazılı hisseler, zilyetliğin geçirilmesi ile mülkiyeti devredilir.[11]

Arap ülkelerindeki çoğu mevzuatta durum bu şekildedir. Küçük tasarruf sahiplerini anonim şirkete katılmaya teşvik eden şey hisse senedi alım satımının avantajıydı. Bu özellik, bu tür bir firmanın başarısının ve yaygınlaşmasının sebebiydi, ancak bu özellik kurallara ve metinlere tabidir. Bu kuralları ve metinleri aşağıda inceleyeceğiz. Bu kurallar mutlak değildir, ikinci maddede ele alacağımız kısıtlamalar bulunmaktadır.

1.1.2.1. Hisse Senedi Ticareti Yapmanın Yolları

Anonim şirketlerin avantajı, kişiler önemli olmadan çok sayıda hissedar olmasıdır. Bu nedenle hisse senedi alım satım sürecini kolaylaştırmak şirketin menfaatinedir. Halk

[10]Jack Hakim, Ticari şirketleri kitabı, 1. Baskı, Şam üneversitisi yayınları, 2011, s.132.
[11] Al-Hakim, a.g.e, s.139.

hisseleri satın alana kadar pratik prosedürler arasında hamiline yazılı hisseler için teslim ve nama yazılı hisseler için durumunda dönüştürme yer alır.[12]

1.1.2.1.1. Teslim Yöntemiyle Dolaşım

Bu işlem sadece hamiline yazılı hisselerde mevcuttur. Bu nedenle hissedar onun sahibi olarak kabul edilir ve mülkiyet teslimle devredilir. Hamiline yazılı hisse senetleri, onları diğer tüm hisselerden ayıran bir seri numarası içerir.

Bir hisseye sahip olma hakkı bir senede yazılır ve bu senet mülkiyetin kanıtı olur. Bunun için senede bağlanan paylar kuralın uygulandığı menkuller olarak kabul edilir. Yöntem kolay ve hızlı olmasına rağmen hırsızlık sorunları ve riskleri vardır. Bu da hisse senedi ticareti yapmanın başka bir yolunu bulmayı gerektirmiştir. Suriye Şirketler Kanunu'nun 117. Maddesinde hamiline yazılı hisse senedi çıkarılmasını yasaklamaktadır. Irak hukukunda da durum aynıdır.[13]

Türk hukuku bu konuda hem Suriye hem de Irak hukukundan ayrılmaktadır. TK 486/II'ye göre paylar hamiline yazılı ise, yönetim kurulu pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren üç ay içinde pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtır. Yönetim kurulunun hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin karar tescil ve ilan edilir, ayrıca şirketin internet sitesine konulur. Pay senedi bastırılıncaya kadar ilmühaber çıkarılabilir. İlmühaberlere kıyas yoluyla nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümler uygulanır. Payın hamiline ihraç edilebilmesi için, payın tam değerinin ödenmesi gerekir, değeri tamamen ödenmeden hamiline yazılı pay senedi ihraç edilemez.[14]

1.1.2.1.2. Devir Yöntemiyle Ticaret

Belirli bir kişi adına yazılı olan paylar bu şekilde devredilir. TTK'nun 487. maddesinin ikinci fıkrasına göre bu hisseler şirket pay defterine kaydedilir. Nama yazılı

[12]Muhammed Al-Sayed Al-Fiqhi, Ticaret Hukuku İlkeler kitabı, 1. Baskı, Beyrut, Hukuku yayınları, 2002, s.294.
[13]Al-Fiqhi, a.g.e, s.295-296.
[14] Aksoy, Sema (2018). Anonim şirketlerde pay ve payın devri. Yüksek lisens tezi, Istanbul şehir ünversitesi, ve sosyal bilimleri enstitü, Istanbul. s.35-34.

hisseler kanuna göre senet olarak kabul edilir. TTK 824/I'e göre bu hisseler kıymetli olarak kabul edilmektedir. Buna göre nama yazılı hisseler, belirli bir kişi adına alınıp satılabilen ve şekil olarak belirli koşulları olan bir finansal kağıt türüdür. Şirkette üyelik haklarını ve mülkiyet haklarını garanti eder.[15]

1.1.2.2. Hisse Senedi Ticareti Kısıtlamaları

Hisse senedi ticareti yapma özgürlüğü Suriye Şirketler Kanunu'nun 86. maddesine göre mutlak değildir. Aksine, bu hakların yasal kısıtlamalar veya anlaşma kısıtlamaları olabilecek kısıtlamaları vardır.

1.1.2.2.1. Yasal kısıtlamalar

Tüm yasalar hisse senedi alım satımına yasal kısıtlamalar getirmiştir. Bunlar arasında, Suriye Şirketler Kanunu'nun 96. Maddesinde hisselerin dolaşımını yasaklayan kısıtlamalar koyan Suriyeli yasa koyucusu da vardır. Kanunun 96/I. maddesinde kurucuların paylarının, şirketin tescil tarihinden itibaren üç yıl geçmeden nakden ve ayni olarak alınıp satılmaması gerektiği belirtilmiştir. Sermayenin artırılması halinde pay bedelinin şirkete ödendiği tarih esas alınır. Bu hisseler nama yazılı hisseler olarak kalır ve devrin imkansızlığını gösteren bir pul yapıştırılır. Bu hisseler, yönetim kurulu üyelerinin idari görevlerini yerine getirirken yapabilecekleri kusurlara karşı teminat olarak kabul edilmektedir.[16]

Bunun arkasındaki düşünce, pay sahiplerini yönetim kurulu üyelerinin şirketin statüsüne ve itibarına zarar verecek eylemlerinden korumaktır. Diğer taraftan şahsi (hukuki) dava açarak tazminat elde etmeleri durumunda şirket alacaklılarının korunmasını da sağlamaktadır. Bu dava, yönetim kurulu üyelerinin şirket yönetimindeki haksız davranışları nedeniyle açılır.[17]

---

[15] Aksoy, s.36-37.

[16] Rizkallah Antaki, Ticari hakları kitabı, 1.Baskı, Şam, Hukuku yayınları, 2000, s.83.

[17] Antaki, a.g.e, s.84.

Şirketin feshine karar verilene kadar hisselerin ticarete açıklığının her zaman devam edeceği de unutulmamalıdır. Ancak, tasfiye kararının verildiği ve tasfiye memurunun atandığı tarih itibariyle şirket tüm yeni işlerini yapmayı bıraktığı için tasfiye döneminde hisse senetleri alınıp satılamaz.

Suriyeli ve Iraklı yasa koyucuları diğer yasa koyucularla aynı fikirdir. Hisse senetlerini elden çıkarma özgürlüğüne getirilen bazı kısıtlamaları onaylar, ancak bunlar geçici kabul edilir ve ticareti engelleme anlamına gelmez.

Türk hukukunda devir kısıtlamasını TK'nun 491. maddesinin birinci fıkrasında buluyoruz. Tamamı ödenmemiş nama yazılı payların şirket onayı olmaksızın devri mümkün değildir. Bu durum, hisse senedi fiyatlarını güvence altına almayı amaçlayan hisse devri üzerindeki yasal kısıtlamalardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle şirketin izni olmadan yapılan devirler geçersizdir. Payın devrinin onayı, 491/I uyarınca şirket yönetim kurulu tarafından yapılır. Şirket, sadece devralanın ödeme yeterliliği şüpheli ise ve şirketçe istenen teminat verilmemişse onay vermeyi reddedebilir. Buna göre şirket, bedeli tamamen ödenmeyenen payların devrini onaylamaktan keyfi olarak imtina edemez.[18]

1.1.2.2.2. Sözleşme Kısıtlamaları (İsteğe Bağlı)

Şirket esas sözleşmesi, sözleşmeye bağlı kısıtlamalar veya isteğe bağlı kısıtlamalar olarak bilinen kısıtlamalar içerebilir. Bunların amacı, hissedarın hayatı boyunca şirkette kalmaya zorlanmaması için şirketin çıkarlarını korumaya yöneliktir. Bunun yanında hisselerin kendilerine devredilmesi durumunda risk oluşturan kişiler vardır ve bu kişiler şirket tarafından istenmiyor olabilir. Temel ilke, hisse senedi alım satım özgürlüğünün korunması kaydıyla şirketin her türlü kısıtlama koymakta serbest olmasıdır.[19]

[18] Aksoy, s.55-59.
[19] Faruk İbrahim Jassim, Anonim şirkette hissedar hakları kitabı, 1. Baskı, Lübnan, hukuk yayanları, 2008, s.127.

Karşılaştırmalı mevzuatta bu konuda istikrar bulunmaktadır. Sınırlamalar onay koşulu ve öncelik koşulu olarak adlandırılan sınırlamalardır. Şirketler Hukuku bu koşullara öncelik vermiş ve bunları detaylı metinler halinde düzenlemiştir.

I. Onay Koşulu

Fransız yasa koyucusu bu koşulu kabul etmiştir. Hisse senetlerinin başkalarına devredilebilir, ancak şirketin bunu kabul etmesi şartıyla. Şirketler kanununda belirtilen bir koşula göre, bunun nedeni, şirketin hissedarlar üzerinde bir tür kontrol imkanı elde etmesini sağlamaktır. Buna göre payların başkalarına satılması konusundaki onay şartları, yönetim kurulu veya GK'un onayına tabidir. Ayrıca onay maddesi sadece nama yazılı hisseler için geçerlidir, bu nedenle hamiline yazılı hisseler hariçtir.[20]

Fransız yargısı, şirketin ömrü boyunca şirketin sistemine bir onay koşulu getirilebileceğine karar vermiştir. Bu kısıtlama pay sahiplerinin borçlarında bir artış olarak görülmez, pay sahiplerinin haklarında bir azalmayı ifade eder. Ancak GK kararı geçersiz olabilir. Hakkı kullanmak keyfi ise, azınlık hissedarların ticaret yapma hakkının kaldırılması amacıyla kullanılırsa karar geçersiz olur. İzin şartı, bilinmeyen yabancıların şirkete girmesini ve güvenilirliğini etkilemesini önlemeyi amaçlamaktadır.[21]

Türk hukukunda, esas sözleşmede pay sahiplerinin hisselerin devrine kısıtlama koyma hakkının korunduğunu görüyoruz. TK 491/I'e gore, esas sözleşme, nama yazılı payların ancak şirketin onayıyla devredilebileceğini öngörebilir. TK 492'ye gore de, şirket, esas sözleşmede öngörülmüş önemli bir sebebi ileri sürerek onay istemini reddedebilir. Pay sahipleri çevresinin bileşimine ilişkin esas sözleşme hükümleri, şirketin işletme konusu veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden onayın reddini haklı gösteriyorsa, önemli sebep oluşturur. Bundan başka, devralan, payları kendi adına ve hesabına aldığını açıkça beyan etmezse şirket, devrin pay defterine kaydını reddedebilir.

[20] Antaki, a.g.e, s.195.
[21] Antaki, a.g.e, s.196.

II. Öncelik Koşulu

Fransız medeni hukukundaki rüçhan hakkına göre, şirketin sözleşmesi, hissedarlar için bir hissedarın satmak istediği hisseleri satın alma hakkına ilişkin bir madde içerebilir. Şirket, hissedarların satmak istediği hisselerin sahibi olabilir. Şirket, hisse senetlerini başka bir kişinin teklif ettiği fiyata eşit bir fiyata öncelikli olarak iktisap edebilir. Bu, hisse senetlerinin başkalarına devredilmeden önce satın alınmasını sağlamak için tasarlanmıştır. Bu düzenlemenin maddenin şirketin çıkarlarına halel getirmemesi şartıyla. Suriye Medeni Kanunu'nun gerekçesinde belirtildiği gibi Suriye Medeni Kanunu bu koşulu hiç dikkate almamıştır.

Türk yasa koyucusu da benzer bir düzenleme yapmıştır. TK 492'ye göre, şirket devredene paylarını, başvurma anındaki gerçek değeriyle, kendi veya diğer pay sahipleri ya da üçüncü kişiler hesabına almayı önererek devre onay vermeyi reddedebilir.

1.1.3. Yeni Pay Alma ve Tasfiye Payı Hakkı

Kanunlar, şirketi tüzel kişilik olarak kabul ederek şirketin varlıklarının şirkete ait olduğunu kabul eder. Ancak bu durum, pay sahiplerinin şirketlerden dolaylı hak edinmesine engel değildir. Bu haklar, şirketin sermayesini artırırken yeni pay alma (rüçhan) hakkı olmak üzere iki temel hakta toplanmıştır.

1.1.3.1. Şirketin Yeni Hisselerini Alma Hakkı

Yeni hisseler çıkararak şirket sermayesini artırmak eski hissedarlara zarar verir, çünkü yeni hissedarlar ortak olacaklardır. Bu, hisselerin gerçek değerinde bir azalmaya neden olur. Kanun, eski hissedarlar ile yeni hissedarlar arasında bir denge sağlamak için, eski hissedarlara, sahip oldukları eski paylar üzerinden toplam yeni paylara orantılı olarak yeni pay alma hakkını (rüçhan) hakkı verir. Suriye Şirketler Kanunu'nun üçüncü fıkrasının 101. Maddesi yeni hisseleri alma hakkına atıfta bulunur. Menkul Kıymetler Komisyonu tarafından yayınlanan talimatlara gore rüçhan hakkı, her pay sahibi için

belirlenen bireysel bir hak olup, hissenin temsil ettiği hakka dayanmaktadır. Pay sahibi bireysel olarak bu hakkından feragat edebilir.[22]

Şirketlerin çoğunluğu hissedar için bu hakka karar verir, kullanmak için aşağıdakiler gereklidir:

1- Sermaye artırımının yeni nakit paylar yolu ile yapılma gerekir. Yani, sermayeye yedek akçe ilave edilerek sermayenin artırılması veya ayni pay ihracı yöntemini içermez.

2- Bu hakkın doğrudan şirketteki hissedar yüzdesinin yasal olarak belirlenen limite yükselmesine yol açmaması[23].

3- Bu hakkın, pay sahiplerinin çağrıldığı tarihten itibaren 15 günü geçmemek üzere, kanunen belirlenen süre içinde kullanılması.[24]

Türk hukukunda pay sahiplerinin yeni payları alma hakkı TTK'nun 461'de düzenlenmiştir. Bu hüküm, hisse senedi sahiplerinin her birine yeni çıkarılan hisseleri satın alma hakkı vermektedir. Esas sermayenin % 60'ının olumlu oyu haklı gerekçelere dayandırılması şartı dışında, rüçhan hakkı G K'ca kısıtlanamaz veya engellenemez.[25]

1.1.3.2. Tasfiye Payı Hakkı

Tasfiye durumunda şirketin varlıklarının bölünmesi, şirketin alacaklılarının haklarını almasına kadar gerçekleşmez. Borçlarını tahsil eden şirketin tüzel kişiliği, süreç tamamlanana kadar yerinde devam eder. Suriye Şirketleri Kanunu'nun 19. Maddesindeki Suriye mevzuatı da dahil olmak üzere çoğu mevzuat tarafından kabul

[22] Meknes, Jamal al-Din, (2020). "Ticaret hukuk anonim şirketleri." Özel Arap Ansiklopedisi, Cilt (4), s.340. www.Arap-ency.com.sy.

[23]Suriye Şirketler Kanunu'nun ikinci fıkrasında yer alan 100. Maddeye göre, "hissedarlar, şirketin sermayesinin tamamının % 10'undan az ve % 75'inden fazla olmamak üzere hisselerin bir kısmını taahhüt edebilirler." Kalan kısmı halka açık abonelik için teklif edilir ve bu durumda şirket halka açık anonim bir anonim şirkettir ve bir gerçek kişi sermayesinin % 10'undan fazlasına üye olamaz.

[24] Meknes, s.341.

[25]Adıgüzel, Burak (2014). "Anonim şirketlerde rüchan hakkının sınırlanması veya kaldırılması." Gazi üniversitiesi hukuk fakültesi dergisi, cilt (18), s.38-39.

edilen şey budur. Şirket feshedildikten sonra, şirket tasfiye sürecine girecek ve tüzel kişiliği yalnızca tasfiye için gereken süre boyunca varlığını sürdürür.

Şirketin malvarlığı, sözleşmede belirtilen şekilde ve özel bir hüküm bulunmadığında tasfiye edilir.[26] Alacaklılar haklarını aldıktan sonra şirketin malvarlığı tüm ortaklar arasında paylaştırılır. Ortaklardan birinin şirket menfaatine üstlendiği borç, gider ve kredileri karşılamak için gerekli tutarlar düşüldükten sonra şirket malvarlığının iki aşamada bölünmesi gerekir. İlk adım, her hissedarın sahip olduğu hisselerin nominal değerini geri alması gerektiğidir. Daha sonra tasfiye fazlası dağıtım aşamasıdır.

1.1.3.2.1. Hisselerin İtibari Değerinin Ödenmesi

Hissedarlar paylarının itibari değerini tamamen öderlerse, tamamen geri alırlar. Hissedar, hisselerin değerinin yalnızca bir kısmını öderse, yalnızca bu değere karşılık geleni geri alır. Bu ancak kârın gerçekleşmesi veya kalan malvarlığının hisselerin toplam nominal değerine eşit olması durumunda yapılabilir. Şirketin varlıklarını nakde çevirirken ve tasfiye işlerini tamamlarken tasfiye memurunun görevi biter ve şirketin tüzel kişiliği kalıcı olarak sona erer. Bu nedenle, tasfiye yapılmalı ve tasfiye sözleşmedeki ortakların anlaşmasına göre gerçekleşecektir. Bu yapılmazsa, tasfiyeyle ilgili yasal metinlere ve Suriye Ticaret Kanununa bakılması gerekir.

Türk hukuku Suriye hukuku ile uyumludur. Şirketin borçları ödendikten sonra, ödenen hisselerin değeri hissedarlara iade edilir. Esas sözleşmede aksi belirtilmedikçe, tasfiye payı pay sahibinin sermaye payı için şirkete yaptığı ödemelerle orantılı olarak hesap edilir.

[26] Suriye Medeni Kanunu, Madde 500'de şirket fonlarını bölmek için benimsenen metodolojiyi ana hatlarıyla açıklamaktadırŞirketin sözleşmesinde kararlaştırılana dayandığı için, ancak şirketin sözleşmesi bu hükümlerden yoksun kaldığında, Suriye Medeni Kanununda (501- 502-503-504-505) belirtilen yola geri dönüyoruz.

1.1.3.2.2. Tasfiye Fazlalığının Dağıtımı

Hisselerin itibari değerini geri ödendikten sonra, şirketin varlıklarından fazlalık kalabilir. Bu fazlalık pay sahipleri arasında her birinin sahip olduğu paylarla orantılı olarak dağıtılır.

Suriye Şirketler Kanunu'nun 27. maddesine göre tasfiye memuru, duruma göre şirket için bir kesin hesap veya nihai bilançoyu GK'a sunar. Bu hesapta tasfiye memurunun tasfiye sürecini sona erdirmek için yaptığı işlemler ve her bir hissedarın şirketin varlıklarının dağıtımındaki payı yer alır.

Suriye hukukunda, hisselerin değeri ödendikten sonra bir miktar para kaldıysa, ortaklar arasında kar payları oranında paylaştırılmalıdır. Suriye Medeni Kanunu'nun 504. Maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen durum şudur: Bundan sonra bir şey kalırsa, ortaklar arasında kar paylarına göre bölünmelidir.[27]

Türk Ticaret Kanunu, 507 ve 508. maddelerde, şirketin borçları ve hisse senedi fiyatları ödendikten sonra fazlanın dağıtımının ayrıntılarını belirlediğinden, Suriye hukukuna uygundur. Esas sözleşmede aksi belirtilmedikçe fazlalığın ödenmiş sermaye ve imtiyazlarıyla orantılı olarak dağıtılması gerekir. Kalan varlıklar tasfiyenin üzerinden altı ay geçmedikçe dağıtılamaz, ancak alacaklılar için herhangi bir risk yoksa mahkeme altı aydan önce dağıtıma izin verebilir.[28]

[27] Al-Maleh, Nabil (2017). "Ticari Şirketlerin Tasfiyesi.'' AL-rustom. Dergisi. Cilt (1), s.81.
[28] **Akbulak,** Yavuz (2012). "6012 saylı meri TTKYA göre anonim şirketlerde sona erme ve tasfiye." Vergi reporu, Sayı156, s.53.

1.2. MALİ OLMAYAN HAKLAR

Yukarıda anonim şirkette hissedarın mali haklarını ele aldık ve mali olmayan haklar olarak adlandırılan başka bir haklar grubu da vardır. Hissedar, anonim şirketin çekirdeği ise, o zaman hissedarın finansal haklardan fayda sağlaması, finansal olmayan hakların etkin olmasına bağlıdır. Bilgi alma hakkı ve hissedarın haklarını korumak için uygun kararın alınmasına aktif katılımı, pay sahibinin mali olmayan haklarını kullanmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

1.2.1. Şirketin Yönetimine ve Mali Politikasinin Belirlenmesine Katilim

Suriye mevzuatı da dahil olmak üzere karşılaştırmalı mevzuat, şirketin idari yapılarını, şirket kurumlarının çokluğuna dayalı parlamenter demokratik bir devlet yapısına benzer bir şekilde düzenlemesini sağlamıştır. GK'a şirketin genel politikasını belirleme ve faaliyetlerini kontrol etme görevi verilmiş ve yönetim kuruluna ise fiili yönetim görevi verilmiştir. Pay sahibi GK toplantılarına iştirak etmek ve oy vermek suretiyle şirket ve yönetim üzerinde kontrol sahibi olma imkanına sahiptir.[29]

1.2.1.1. Şirketin genel kurul toplantılarına katılım

Pay sahipleri genel kurul toplantısına katılarak haklarını kullanır ve toplantıya katılma hakkı şirketteki her pay sahibinin hakkıdır. Pay sahibi bu hakkından yoksun bırakılamaz. Bununla birlikte, şirket sözleşmesinin bir hissedar için asgari sayıda hisse sağlamasına izin veren bazı mevzuatlar vardır, ancak o zaman hissedar oy hakkına sahiptir.

Örneğin, Fransız yasası 165. maddede şirket tüzüğünde pay sahibinin GK toplantısına katılıp oy kullanabilmesi için asgari sayıda pay öngörmesine izin vermiştir,

[29]Fawzi Sami, Ticari şirketler kamuve özel hükümler kitabı, Amman, Yayın ve dağıtım evi, 2002, s.488.

Belirtilen limitin on hisseyi aşması şartıyla.[30] Ancak Ürdün yasası da dahil olmak üzere bu koşulu belirlemeyen başka yasalar da vardır.[31]

Aynı şekilde, 178/I. Maddede açıkça ifade eden Suriye Şirketler Kanunu: Her pay sahibi, aksine her düzenlemeye rağmen GK toplantısına katılma ve GK görüşmelerine katılma hakkına sahiptir ve pay sahibinin sahip olduğu her hisse için bir oy hakkı vardır. Bir hissedar, resmi bir vekaletname veya normal bir mektupla kendi adına başka bir hissedarı temsil edebilir. Pay sahibi hakkını kullanır ve pay sahibinin bu hak için ne tür payı olduğu önemli değildir.

Türk hukuku, diğer bazı hakların kullanımını da dikkate almak amacıyla, tüm pay sahiplerinin GK toplantılarına katılma hakkını saklı tutar. Bu haklar arasında, GK tarafından verilen bazı kararlara karşı iptal davası açma hakkı ve bilgi alma hakkı bulunmaktadır. Kararların iptali için dava açma hakkı için pay sahibinin GK toplantısına katılarak karara oy vermiş olması ve buna göre tüm pay sahiplerinin haklarını kullanabilmeleri için GK toplantılarına katılmalarına izin verilmesi gerekmektedir.[32]

1.2.1.1.1. Pay sahiplerinin Genel Kurulu toplantıya davet hakkı

Yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmaması veya ihmali halinde, payların belirli bir yüzdesine (bu oran mevzuattan mevzuata göre değişiklik göstermektedir) sahip olan bazı pay sahipleri, GK'u toplantıya çağrılmasını yönetim kurulundan isteyebilir. Ancak Suriye Şirketleri Kanunu'nun 165. maddesinin ikinci fıkrasında, toplantı gerekçelerinin yazılmasını talep etmektedir. Yönetim kurulu, bu kanunda veya esas sözleşmede öngörülen hallerde olağan GK'u toplantıya çağırmalıdır. Şirket denetçisinden veya şirket hisselerinin en az % 10'unu elinde bulunduran hissedarlar da Yönetim Kuruluna yazılı talepte bulunarak GK'un toplantıya çağrılmasını talep edebilir. Yönetim kurulu, talebin alındığı tarihten itibaren 15 günü geçmemek üzere GK'u olağan toplantıya çağırmak zorundadır. Olağanüstü GK'un toplantıya

[30] Sami, a.g.e, s.489.
[31] Resmi gazete (01-06-1997). Ürdün Şirketler Kanunu, Sayı:22.
[32] Güllin Akbaba, Begüm Yılmaz (2018). "Anonim şirket hisse senetleri üzerinde kurulan intifa hakkının kapsamı." Part 16, s.246-244.

çağrılmasına gelince, talebin Suriye Şirketler Kanunu'nun 169/2 maddesi uyarınca şirket hisselerinin en az % 25'ine sahip olan pay sahipleri tarafından yapılması gerekmektedir.[33]

Türk hukukuna göre GK'un toplantıya çağrılmasındaki ilke yönetim kurulunun talebine bağlıdır, ancak bu herhangi bir nedenle mümkün değilse (Örneğin: yasal sınıra ulaşılmaması veya yönetim kurulunun toplanmaması) TK, tek bir hissedarın mahkemeye başvurma ve GK'u davet kararı isteme hakkını içermektedir.[34]

1.2.1.1.2. Genel Kurul Toplantılarına Katılma Hakkı

Pay sahibinin şirketin genel kurul toplantılarına katılımı, şirketin genel politikasının belirlenmesine katılmasını sağlayan temel yoldur. Yönetim Kurulunun çalışmalarının gözetimini sağlamakta ancak bu hakkın niteliği diğer mevzuatta görüş birliğine konu olmamıştır. Bazı mevzuatlarda bu hak pay sahibinin pay sahipliğinde var olan temel haklar arasında görülmekte, diğer bazı yasalar ise bunun tersini kabul etmektedir.[35]

Suriye Şirketler Kanununun 178/I. maddesinde "aksi kararlaştırılsa dahi her pay sahibi genel kurul toplantısına ve tartışmalara katılma hakkına sahiptir." Suriye kanun koyucusu, hissedarın kendisini temsil etmesi için başka bir kişiye genel kurul toplantılarına katılması için yetki vermesine izin vermektedir. (O kişinin payının % 10'unu geçmemelidir).[36]

TTK 425. madde pay sahibinin kişisel haklarını düzenlemekte ve bu da pay sahibinin paylardan doğan hakkını kullanmak için bir temsilci atamasına imkan vermektedir. Hükme gore, pay sahibi, paylarından doğan haklarını kullanmak için, genel kurula kendisi katılabileceği gibi, pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilcisi olarak genel kurula yollayabilir. Temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmü geçersizdir.

---

[33] Sumaya al-Qiloubi, Ticari şirketler kitabı, 5. Baskı, Mısır, Dar Al-nahda Al-arabia, 2011, s.309.
[34] Erdem, Ercüment (2011). Erdem Erdem. www.erdem-erdem.Av.Tr.
[35] Jassim, a.g.e, s.179.
[36] Al- hakim, a.g.m, s.244.

1.2.1.2. Oy kullanma hakkı

Oy hakkı, pay sahiplerinin genel kurulda demokrasinin en yüksek anlamının somutlaşmış halidir, Aynı zamanda bir yurttaşın devletin siyasi yaşamında sahip olduğu oy hakkını da andırır. Oy hakkı aynı zamanda hissedarın temel haklarından biri olarak kabul edilir ve pay sahibinin şirketin yönetiminin oluşumuna katılımını garanti eden işlevsel ve sosyal niteliktedir. Aynı zamanda hem pay sahibinin hem de şirketin menfaatini korumak için pay sahibinin şirket organlarının çalışmalarını izlemesine olanak tanıyan bir izleme aracı oluşturur. Bu son hedef, yasal bir nitelik taşıdığından ve hakkın verilmesinin nedenidir.[37]

Buna gore her pay sahibi GK'da oy kullanma hakkına sahiptir ve bu hak esas olarak paya özgüdür, bu nedenle tam bir özgürlükle kullanılmalıdır. Oy hakkı, çoğunluk kararı ile veya esas sözleşmede yer alan bir madde ile iptal edilemez ve pay sahibi, başka bir kişiye devredemez veya belirli bir yönde oy kullanma taahhüdü veremez ve bu tür her taahhüt hukuka aykırı fiil olarak kabul edilir.[38]

1.2.1.2.1. Oy Kullanma

Karşılaştırmalı mevzuat, bazı farklılığa rağmen hepsi hissedarı korumaya hizmet etmektedir. Suriye Şirketler Kanunu'nun 183. Maddesine göre, "Oylama, esas sözleşme aksini belirtmedikçe, oturum başkanının belirlediği şekilde olacaktır. Oturuma katılan pay sahiplerinin % 10'u bu oyunun gizli kalmasını istediği takdirde oy gizlidir. Buna göre pay sahipleri, özellikle yönetim kurulunun azledilmesi veya yönetim kurulu aleyhine sorumluluk davası açılması gibi kişisel nitelik taşıyan konularda gizli oy talep edebilirler. Suriye şirketler kanununun 117/7 maddesine göre, genel kurul kararları, hazır bulunanların veya temsilcilerin oylarının salt çoğunluğu ile alınır.

Bir hissedar, hissedarlar arasında eşitlik ilkesinin uygulanması bakımından, sahip olduğu pay sayısı kadar oy hakkına sahiptir. Hisse senetleri müştereken sahipleniliyorsa,

[37] Abdul Qadir, Maşrafi (2017). ''Pay sahibinin Oy Hakk.'' Karşılaştırmalı Hukuk Dergisi. Cilt(08), s.103.
[38] Elias Haddad, Ticaret Hukuku kitabı, 1.baskı, Suriye, Şam üniversitesi yayınları, 2010, s.266.

ortakların sahiplerinden biri veya onlar adına hareket eden bir vekil tarafından temsil edilirler. Rehinli paylarda ise, pay sahibi oy hakkına sahiptir.

Türk hukukunda TK 434/I'e göre, pay sahipleri, oy haklarını genel kurulda, paylarının toplam itibarî değeriyle orantılı olarak kullanır. Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Dolayısıyla pay sahiplerinin oy hakları ile yönetime katılma ilkesi sahip oldukları payların toplam itibari değeri ile orantılıdır. Ana sözleşmede aksi belirtilmedikçe pay sahibinin pay değerinin% 25'ini ödemiş olması şarıttır. TK 432/I uyarınca, pay birden fazla kişinin ortak mülkiyetinde ise oy hakkı ancak müşterek temsilci tarafından kullanılabilir. Öte yandan 434 üncü maddenin ikinci fıkrasında, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısının esas sözleşmeyle sınırlandırılabileceği belirtilmiştir. Bu nedenle hisselerin çoğunluğunu elde etmek, oyların çoğunluğunu elde etmek anlamına gelmez.[39]

1.2.1.2.2. Türk Ticaret Kanununa Göre Oydan Yoksunluk

Haklardan mahrum bırakma kavramının arkasındaki fikir, hissedarın şirket ile arasında çıkar çatışması bulunması durumunda tarafsız kalamayacağı düşüncesidir. TK 436'ya göre, pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamaz. Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz.

1.2.2. Bilgilere Erişim ve Bilgi Alma

Pay sahibine verilen bilgi edinme hakkı, bilgi ve belgelere erişimle somutlaştırılır. Bu hakkı düzenleyen yasal metinler, geleneksel hissedar rolünün değiştiği ve misyonunun şirketin menfaatini önemseyen bir ortağa dönüşmesiyle şekillendi. Tüm mevzuat bu hakla ilgilenmiş ve pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılmadaki

[39] Ercümemt erdem. Ağustos, 2011. Yeni türk ticart kanununda oy hakkına ilişkin yenilikler.

isteksizliklerini gidermek için yasal metinler düzenlenmiştir. Hissedarlarda şirkete ilgiyi artırmak ve kontrol haklarını en iyi şekilde kullanmalarını sağlamak için bir mekanizma olarak tanınmıştır.[40]

1.2.2.1. Bilgileri görme ve bilgi alma hakkı

Pay sahibinin, Genel Kurul müzakere ve toplantılarına etkin olarak katılma ve gündemde yer alan kararları oylama hakkına sahip olması nedeniyle, hissedarın yeterli bilgi ve kanıta sahip olması ve şirketin gelişimi ve faaliyetinin niteliği hakkında net bir fikre sahip olması için uygun koşulların sağlanması gerekir. Şirketin yapmış olduğu veya yapmayı düşündüğü projeleri gözden geçirmenin yanı sıra, pay sahibinin, şirketin mali durumundan haberdar olmak için şirketin muhasebe kayıtlarını görüntülemesine olanak sağlayarak yapılabilir.[41]

Bu hak, şirket açısından bir yükümlülük olarak kabul edilir ve ihlal etmesi ve geçersiz kılması caiz değildir, ancak bu hakla ilgili hukuki bir ihtilaf vardır. Başka bir grup genişletilmesi gerektiğine inanırken, onu daraltmaya inanan bir hukuki görüş de vardır.

1.2.2.1.1. Bilgiye Erişim Hakkı

Diğer karşılaştırmalı yasalar gibi, Suriye ve Irak yasaları da şunu belirtmektedir: Her hissedar, genel kurul toplantısında neyin tartışılacağını, yani gündem hakkında bilgi sahibi olma hakkına sahiptir. Bu, yönetim kurulunun hissedarlara göndermesi suretiyle veya bilgilerin yayınlanarak hissedarlara gönderilmesi yoluyla yapılır.[42]

Yöneticilerin etkinliği ve dürüstlüğü, hissedarlara şirket hakkındaki tüm gerçekleri bildirme becerisi ile kanıtlanır. Bu nedenle, Suriye Şirketler Kanunu, her hissedarın

[40] Haddad, a.g.e, s.253.

[41] Jassim, a.g.e, s.209.

[42]Suriye Şirketler Kanunu'nun 173/5. Maddesi, Genel Kurul'u toplantıya davetin şu verileri içermesini gerektirmektedir: toplantı yeri, tarihi ve saati - ziyaretin tamamlanmaması durumunda ikinci toplantının yeri ve tarihi -Gündemin net bir özeti Gündem, tüzüğünde değişiklik içeriyorsa, önerilen değişikliklerin bir özeti toplantı davetine eklenmelidir.

şirketin kayıtlarını görüntüleme hakkına sahip olmasına izin veren genel bir kural göstermiştir. Madde 120/7, özellikle hissedarın, Irak Şirketler Kanunu'nun 124. Maddesinde belirtildiği gibi, şirketin defterlerini görme hakkına sahip olduğunu belirtmektedir. Anonim şirkette şirket kayıtları genel kurul toplantısından önceki on gün içinde üyelerin incelemesine sunulur. Suriye ve Irak Şirketler Kanununu hissedarın inceleyebileceği kayıtları belirtmemiştir; ancak metin, hissedarın tüm şirket kayıtlarını görüntülemesine izin verdiği için mutlaktır.

Pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı, pay sahiplerinin temel haklarından birisidir. Bu hak TTK'nun 437. maddesinde muhafaza edildiğinden ve 437. maddenin birinci fıkrasına göre kısıtlama veya ortadan kaldırma mümkün olmadığından pay sahibi bazı verileri genel kurul toplantısından en az 15 gün önce inceleme hakkına sahiptir. Bu veriler arasında denetim raporları, Yönetim Kurulu'nun temettü önerileri ve şirket faaliyet raporları bulunmaktadır. Bu veriler şirket merkezinde bir yıl süreyle saklanır ve her pay sahibi gelir tablosu ve bilançonun bir kopyasını talep edebilir.

Türk hukuku da pay sahiplerinin genel kurulda bilgi alma haklarını da korumakta olup, verilecek bilgiler, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır. Pay sahiplerinden herhangi birine bu sıfatı dolayısıyla genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmişse, diğer bir pay sahibinin istemde bulunması üzerine, aynı bilgi, gündemle ilgili olmasa da aynı kapsam ve ayrıntıda verilir.

1.2.2.2. Erişim Hakkını Kullanma ve Bilginin Geçerliliğini Doğrulama Yöntemleri

Bu hakkı temelde somutlaştırmak için, karşılaştırmalı mevzuat bilgiye doğrudan erişim yöntemlerini çeşitlendirmeye çalışmıştır. Bu, hissedarın şirketin yasal ve mali durumunu netleştiren mümkün olduğunca fazla bilgi edinmesi için yapılmıştır.

1.2.2.2.1. Bilgiye doğrudan erişim yöntemleri

Tüm karşılaştırmalı yasalar, hissedarlara belgeleri ve kayıtları doğrudan görüntüleme hakkı veren genel bir kuralı kabul etmiştir. Suriye Şirketler Kanunu'nun 117/3. Maddesinde, hissedarın şirket defterlerinde yer alan bilgileri kendi başına veya yazılı olarak yetkilendirdiği bir kişi aracılığıyla görüntülemesine izin verilmiştir; çünkü hissedarlar muhasebe alanında özel kararlar almalarına imkan verecek teknik uzmanlığa ve yeterliliğe sahip değildir.[43]

Suriyeli yasa koyucu, hissedarlara bilgi erişim yöntemlerini çeşitlendirmeye ve şirket içinde neler olup bittiğinden haberdar olmasını çeşitli yollarla sağlamıştır. Çünkü bu, hissedarların etkili kararların izlenmesinde ve alınmasında ortak olarak rolünü güçlendirir. Şirketin pay sahiplerini bilgilendirmesini veya tüm bilgileri tasarrufuna sunmasını gerektiren kalıcı raporlama yöntemi ile veya hissedarın, gündem hakkında fikir edinmek için genel kurul toplantısından birkaç gün önce şirket merkezinde bilgi edinmesini sağlayan periyodik bildirim yoluyla bu sağlanmıştır.

Türk Ticaret Kanununun 437/II. maddesi, pay sahiplerinin şirketin ekonomik ve mali durumu hakkında bilgi alma hakkını korur ve şirketin hesaplarının denetlenmesi ile ilgili tüm konular, kararlar ve işlemler bu kapsama girer. Bu hak, genel kurul gündemine ilişkin bilgilerle sınırlı değildir. Ancak 437. maddenin üçüncü fıkrası, şirketin sırlarını rakip şirkete karşı korumak için tüm bilgilerin açıklanmasını sınırlandırmış ve gizli bilgileri hariç tutmuştur. Bilgi alma hakkı, hissedarın açık talebi üzerine bir uzman atanarak da yapılır.[44]

1.2.2.2.2. Bilginin Doğruluğunun Teyidi

Yönetim kurulunun yaptıkları çalışmalarla ilgili bazı bilgileri gizleyerek hile yapmalar veya belgelerde yer alan bilgilerin yanlış olması ya da konu hakkında doğru bir karar vermek için yetersiz olması mümkündür.

---

[43] Jassim, a.g.e, s.230.

[44] Atalay, Oğuz (2014). "Anonim şirketlerge bilgi alma ve inceleme haklarının mahkeme aracılığıyla kullanılması." Dokuz Eylül üniversitesi hukuk fakültesi dergisi, Cilt (16) özel sayı 2014. s.53-76.

Bu temelde karşılaştırmalı mevzuat kontrol araçları bulmaya çalışmıştır. Bu sayede bilgiler doğrulanır. Şirket bilgilerinin ve hesaplarının doğruluğunu ve düzenliliğini gözden geçirmek ve doğrulamak için şirkette bir denetçinin bulunması ve ayrıca şirketler için bir teftiş sisteminin kurulması araçlar arasında yer almaktadır. Bu yöntemlerden kısaca bahsedecek olursak:[45]

I. Denetçi

Suriye Şirketler Kanunu'nun 187. maddesine göre denetçinin görevi, şirketin hesaplarını incelemek ve doğrulamaktır. Aynı zamanda şirketin bilançosunu incelemek ve kar ve zararlarını hesaplamakla da görevlidir. Denetçi, bu görevleri yerine getirmek için şirketin defter, kayıt, senet ve belgelerini görme hakkına sahiptir. Denetçi, görevini yerine getirmesi için gerekli verileri de talep edebilir. Başkanlık makamına konulacak bir rapor yazarak bunu tespit ederekYönetim Kurulu Başkanı raporu GK'a sunar. Öte yandan, geniş yetkiler, hesap denetçilerinin tasarrufuna ve denetçilerin, denetimin sonucu hakkında kasıtlı olarak yanlış bir rapor vermesi veya temel gerçekleri kasten gizlemesi veya kasıtlı olarak ihmal etmesi durumunda hukuki ve cezai yaptırımlara tabi tutulmuştur.

I. Kontrol Sistemi

Irak Şirketler Kanunu, şirketlerin teftiş sistemini düzenler. Şirketlerin kanunda yer alan kural ve hükümleri uygulama taahhüdünü doğrulamayı amaçlamaktadır. Şirketin kanun hükümlerine, şirket sözleşmesine veya genel kurul kararlarına aykırı hareket etmesi nedeniyle suç duyurusunda bulunulması halinde incelemeye tabi tutulur. Kanun, müfettişin, şirketteki tüm yetkilileri, ister inceleme sırasında ister inceleme konusu konuyla ilgili herhangi bir konunun sorgulanması yoluyla, görevini kolaylaştırmaya mecbur kıldığı için, geniş yetkilere sahip olmasını şart koşmaktadır.[46]

[45] Meknes, s.347.
[46] Jassim, a.g.e, s.235.

Kuşkusuz, Türk hukuku pay sahipleri tarafından bilgi alma veya inceleme hakkını etkin kullanmasını sağlamıştır. Buna istinaden pay sahipleri TTK'nun 438. maddesi uyarınca özel denetçi atanmasını talep edebilirler. Bu, hissedarların sorularına ve incelemelerine tatmin edici bir cevap almaması durumudur.

Özel denetçi atanması ancak genel kurul ile mümkündür. Özel denetçi bir hesabı denetler ve genel denetim talep edemez. Genel kurul, pay sahibinin talebini kabul ettiği takdirde, pay sahibi 30 gün içinde şirket merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurarak denetçi atanmasını talep edebilir. Ancak, pay sahibinin özel denetçi isteme talebi genel kurul tarafından reddedilirse, bireysel pay sahiplerinin buna karşı çıkması mümkün değildir. Ancak, toplam itibari değeri en az bir milyon Türk Lirası olan azınlık pay sahipleri, üç ay içinde mahkemeye başvurarak özel denetçi atanmasını talep etme hakkına sahiptir.[47]

1.2.3. Dava Açma Hakki

Hissedarlar anonim şirketteki haklarından birinin ihlal edilmesi halinde, uğradığı zarar için mahkemelerde dava açabilir. Hissedarlar şirket organlarının yetkilerini kötüye kullanan veya yetki alanı dışında kalan kararlarını geçersiz kılmak için iptal davası da açabilirler. Son olarak, kendisi için belirlenen hedefe ulaşamayan şirketin feshi davası da açılabilir.[48]

Hissedarın, şirkette organların saygı duyması gereken bir takım temel haklara sahip olduğuna şüphe yoktur. Bu haklardan biri ihlal edilirse, bu ihlali sonlandırmak için dava açılabilir ve tazminata karar verilebilir. Buna göre, davaları iki gruba ayırıyoruz: Birincisinde şirketin hükümsüzlüğü veya feshi davasını, ikincisinde hissedarların münferit davalarını ele alacağız.

[47] Akkan, Çigdem (2017). "Anonim şirketlerde pay sahiplerinin inceleme ve denetleme hakkı." www.akkan.av.tr.
[48] Antakya, a.g.e, s.317.

1.2.3.1. Hükümsüzlük davası ve şirketin feshi davası

Bu bölümde hissedarın şirketin hükümsüzlüğünü ve şirketin feshini talep edebileceği davaları inceleyeceğiz.

1.2.3.1.1. Şirketin geçersizliği ve kararlarının geçersizliği davası

Çeşitli yasal mevzuatlar, hissedarın haklarını zedeleyen ve ona zarar veren hukuki kusurların ortaya çıkması durumunda hissedarın şirketin hükümsüzlüğü için dava açmasına izin vermektedir. Bu, yatırımını korumak ve çok geç olmadan haklarını geri almak içindir.[49]

Bir hissedarın bu hakkını kullanabilmesi için uyması gereken kurallar vardır. Örneğin, davacının davada gerçek bir menfaatinin olması ve davanın yetkili mahkemede belirli bir süre içinde açılması gerekir. Kanun hükümlerine aykırı her işlem veya karar hükümsüz kabul edilir ve bu durum Suriye Şirketler Kanunu'nun 148/II. maddesinde düzenlenmiştir. Hükme göre kanun veya esas sözleşme hükümlerine aykırı olması halinde Genel Kurul tarafından alınan kararların geçersiz kılınması için dava açılması mümkündür. Karar tarihinden itibaren 90 gün geçtikten sonra bu dava açılmayabilir. Bu hükümsüzlük sonucu zarara uğrayanlar da tazminat talep etme hakkına sahiptir. Tazminat hükümsüzlüğe neden olanlardan istenebilir.[50]

TTK 447 ve 445'ye gore hissedarlar iptal ve butlanın tespiti davası açabilirler. TTK 447'ye göre, genel kurulun, özellikle; pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, ay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.

---

[49]Al-Qalioubi, a.g.e, s.231.

[50]Suriye Şirketler Kanunu'nun 4. maddesinin 2. fıkrasında, "karşı karşıya gelen ortaklar, kamuoyuna açıklanmadığı için hükümsüzlüğe uyma hakkına sahiptir, ancak başkaları karşısında bu hükümsüzlüğü ileri sürmek caiz değildir. Buna göre, ortakların ilan etmemelerine şirketin geçersizliği ile başkalarına itiraz etmeleri caiz değildir, çünkü şirketin tanıtılmaması göreceli ve mutlak olmayan bir hükümsüzlükle sonuçlanmakta ve şirket fiili şirket olduğu bahanesiyle tasfiye edilmektedir. (Ticari şirketler hakkında Suriye içtihadı).

TTK 445 uyarınca da hissedarlar, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler. Ancak bu hak iyi niyetle kullanılmalıdır. Genel kurul kararlarını geçersiz kılmak için dava açan pay sahibinin dava sonuna kadar hissenin mülkiyetini elinde tutması zorunludur. Yargıtay içtihatlarında, karar kesinleşinceye kadar pay sahibi sıfatının devam etmesi gerektiği, genel anlaşmazlık nedeniyle hissedarın mülkiyetinin üçüncü bir kişiye devredilmesi halinde davacının sıfatının sona ereceği kabul edilmiştir.[51]

1.2.3.1.2. Şirketin Feshi Davası

Suriye mevzuatının diğer mevzuatlarla birlikte izin verdiği davalar arasında şirketin feshi için dava açma hakkı da vardır. Hissedarların menfaatlerini korumak için Suriye Şirketler Kanunu'nun 7/18 ve 103/1 maddelerinde belirtilen mekanizma budur. Kamu düzeniyle ilgili kişisel bir davadır. Kanun koyucunun bu konudaki amacı, şirketin organlarının olağan görevlerini yerine getirememesi durumunda, hissedara kişisel çıkarları konusunda güvence vermektir. Bu dava, pay sahibinin yetkilerinin güçlendirilmesi ve korunması amacıyla kanun koyucu tarafından benimsenen politikalardan biri olarak kabul edilmektedir. Sermayeyi anonim şirketlere yatırım yapmaya teşvik etmenin yanı sıra, şirketin feshini talep etme gerekçelerinin meşruiyetini değerlendirme hususlarında takdir yetkisi mahkemelere aittir. Bu, mahkemenin şirketin feshini kabul ve kabul etmemesine neden olan nedenleri belirlemek için mevcut delilleri yorumlama yetkisidir.

Bu hakkın büyük önemine ve pay sahipliği haklarının korunmasına katkı sağlamada içerdiği hususlara rağmen, bazı yazarlar, şirketin feshi davasının, hisselerini satmakta ve şirketten çıkmakta her zaman serbest olan hissedarın menfaatine olmadığını düşünmektedirler. Serbest devir ilkesi, pay sahibinin şirketi feshetme hakkına bağlı kalmadan şirketten ayrılmasını sağlar. Ayrıca durumunun iyi olması halinde şirketin

[51] Akkan, s.1.

süresinin bitiminden önce feshedilmesine de izin verilmez, çünkü bu, alacaklılar ve işçiler dahil olmak üzere diğer hissedarların ve müşterilerin çıkarlarına zarar verir.[52]

Öte yandan, hisse senedi alım satım ilkesinin bazen hissedarı hisselerini satmaya zorlayan çoğunluk karşısında şirketin fesih talebi, hissedarın menfaatlerini korur. Suriye yasa koyucusunun her hissedara şirketin feshini talep etme hakkı verdiğini görüyoruz, ancak bunun için güçlü nedenler gerekir. Örneğin, uyarı tarihinden itibaren 6 ay süreyle hissedar sayısının yasal asgarinin altına düşmesi veya 103/1 maddesi metnine uygun olarak hesap belgelerinde yer alan sabit zararlar nedeniyle net varlığın şirket sermayesinin dörtte birinden daha aza indirilmesi gibi.

TTK'nun 531. Maddesi, hissedarlara haklı sebepler varsa mahkemede şirketi feshi için dava açma hakkı tanıdığından, TTK Suriye kanunlarına uygundur. Türk hukukunda bu maddenin var olmasına rağmen mahkeme, şirketin feshine doğrudan karar vermemektedir. Oysa mahkeme, davacının hisselerinin gerçek değerini kararın verildiği ve davacı hissedarların şirketten çıkarıldığı veya duruma başka bir kabul edilebilir çözümün verildiği tarih itibariyle ödeyebilir. Bu aynı zamanda usul hukukunda da belirtilmiştir, ancak bir istisna olarak kullanılmaktadır çünkü ilke, yargıcın karar verme sırasında davacının taleplerine bağlı olmasıdır. Bundan yola çıkarak hâkim önce duruma uygun ve kabul edilebilir bir çözüm arar, ancak bu çözüme ulaşılamazsa nihai karar olarak şirketi feshetmeye karar verir.[53]

1.2.3.2. Hukuki Sorumluluk Davası

Hissedarlar şirkette uğradığı hak ve menfaat kaybına yönelik zararları tazmin etmek için şirketin organlarına karşı bir sorumluluk davası açabilirler. Sorumluluk davasının bağımsız olarak veya hükümsüzlük davası neticesinde açılması mümkündür.[54]

---

[52] Al-Kayloubi, a.g.e, s.247-248.

[53] Nomer ertan, Füsun(2015). " Anonim ortakığın haklı sebeple fesihi davası -TTk md. 531 üzerine düşünceler." Dergi park, s.421-440.

[54] Turki Musleh Hamdan, Anonim şirket yönetim kurulu hukuk sisteminde arabulucu kitabı, 1. Baskı, Suriye, Hukuk yayınları, 2016, s.220.

Yukarıdakilere istinaden yönetim kurulundan veya çoğunluk kararından zarar gören her pay sahibi şahsi olarak sorumluluk veya şirket adına dava açabilir. Burada seçim pay sahibine aittir. Bu, hissedarların veya şirketin, yani zararın genel veya hissedarın uğrayacağı zararların çeşitliliğine göredir.

1.2.3.2.1. Pay sahibinin şirket adına dava açma hakkı

Suriye Ticaret Kanunu'nun 154/2. Maddesinde pay sahibinin münferiden veya müşterek olarak yönetim kurulu aleyhine sorumluluk davası açma hakkına sahip olduğu, yönetimden sorumlu kişilerin eylemlerinden kaynaklanan zararlarda şirket adına dava açabileceği düzenlenmiştir. Ayrıca, esas sözleşmede pay sahibinin sorumluluk davası açma hakkını kısıtlayan herhangi bir koşulun yer almasına da izin verilmez. Ancak pay sahibi tarafından şirket adına açılan davada hissedarın şirkette pay sahibi olması gerekmektedir. Dava esnasında, idari hatadan dolayı uğradığı zararın tazmin edilmesi için şirket lehine sorumluluk davası açılması da düzenlenmiştir. Ayrıca, şirketin dava açmaması durumunda hissedarın dava açma hakkına sahip olmasını şart koşulur. Bu dava, zararın niteliği göz önüne alındığında, toplu bir davadır, ancak davayı başlatan katkıda bulunan kişi açısından bireysel bir davadır. Bu dava, yönetim kurulunun ihmali veya kusurundan dolayı hissedarların çoğunluğunun açmaması halinde azınlık tarafından açılır.[55]

Türk Ticaret Kanunu'nun 555. maddesinin birinci fıkrası Suriye Şirketler Kanunu ile uyumludur. Bu hükme gore, şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler. 555. maddenin ikinci fıkrasına göre, pay sahibi tarafından açılan dava maddi ve hukuki sebeplerle haklı ise dava masrafları ve avukatlık ücretleri mahkemece karşılanır, Bu masrafların davalı tarafından karşılanamadığı hallerde bunun nedeni pay sahibinin masrafları nedeniyle davadan feragat etmesini engellemektir.[56]

---

[55] Hamdan, a.g.e, s.269-270.

[56] Güleşci, Yusuf(2016). “ 6102 TTK da Anonim şirkette zararın dava edılmesi ve ibra.” türk hukuk sites. www.turkhukuksitesi.com.

1.2.3.2.2. Hissedarın bireysel davasını başlatma hakkı

Pay sahiplerinden birinin veya bir kısmının karlarını almalarını engellemek, yönetim kurulunun gerçeğe aykırı bir beyan vermesi ve hissedarın bu verilere göre hisseleri satın alması ve ardından değerinin düşmesi durumunda hissedara şahsi zarar gelmekte olup, şirket zarar görse bile şirkete verilen zarar, hissedarın uğradığı zarardan farklıdır. Yukarıdakilere istinaden yönetim kurulunun pay sahibine karşı sorumluluğu, uğradığı zararın tazmini ve bireysel haklarına dayanmaktadır. Genel kurul yönetim kurulu üyelerinin masumiyetini onaylamış olsa dahi pay sahibi münferit dava açabilir. Genel İdare kararlarının davanın geçerliliğini etkilemediği ve Suriye Şirketler Kanununun 153 üncü maddesinin ikinci fıkrasında öngörüldüğü hallerde, Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, temsilinden sorumlu kişiler, şirket sorumlusu ve bunların işlediği hatadan pay sahipleri, bu sorumluluğun ihlal veya hata içeren karara toplantı tutanağında itirazı yazılı olarak ispat edilen organı kapsamaması şartıyla.[57]

Pay sahibi, pay sahibi sıfatıyla ilgili zarardan bağımsız bir zarara sahip olduğu için hisseyi devretse dahi bireysel davasını muhafaza eder. Pay sahibi, yukarıda belirtilenlerin aksine, şirketteki hisselerinden vazgeçmesi halinde şirket adına dava açamaz ve bu konuda şirket ile uzlaşabilir.[58]

Türk Ticaret Kanunu, her pay sahibinin herhangi bir hakkının ihlal edilmesi durumunda dava açma hakkını korur. Bu dava, hukuki kurallara veya şirket esas sözleşmesine aykırı hareket edilmesi veya Yönetim Kurulu veya Genel Kurul kararının iptaline ilişkin bir dava veya denetçiyi azletme davası açma hakkı nedeniyle olabilir.[59]

Anonim şirkette hissedar için gerekli olan hakların anonim şirketler ile hissedarları arasındaki bağı güçlendiren unsurlar olduğu dikkate alındığında, Bu haklar, hissedarları bu tür bir şirketi benimsemeye yöneltmiş ve çeşitli ülkelerde mevzuatı dünyadaki hızlı ekonomik gelişmelere ayak uydurmaya sevk etmiştir. Bir yandan şirketteki rollerini harekete geçirerek, buna rağmen onları korumak için yasal metinler aracılığıyla haklarını geliştirmeye ve sağlamlaştırmaya başlayarak pay sahiplerini

[57] Meknes, s.349.
[58] Hamdan, a.g.e, s.236.
[59]Turgut, Duygu (2015). Tom oto kiralama kuruluşları derneği. www.Tokkder.org/Tokkder-dergi/3057.

korumaya gayret ediyoruz. Bununla birlikte, esas olarak bu haklar birden fazla yasa arasında ayrıldığı için, istenen hedeflere ulaşılmasını engelleyen bazı çelişkiler vardır. Ek olarak, bu hakları hissedarla değil hisselerle ilişkilendirmek, onları tamamen maddi bir yapıya sahip kılar.

İKİNCİ BÖLÜM

2. PAY SAHİPLERİNİN BORÇLARI

Suriye, Irak ve Türk mevzuatı, py sahiplerinin borçlarını düzenlemiştir. Bunun nedeni, bir yandan bu borçların şirketin faaliyetindeki önemi, diğer yandan da hissedar haklarının korunmasıdır.

Şirket, bu taahhütler sayesinde malvarlığını temin ederek mevcut projelerin hayata geçirilmesini sağlar. Borçlanmaya başvurmak yerine gelecekteki projeleri finanse etmek ve bu taahhütler aracılığıyla şirket menfaatlerinin korunmasını garanti eder. Şirket ayrıca, bu taahhütler aracılığıyla amaca ulaşabilir.

Pay sahibinin borçları da iki kısma ayrılır:

- Pay sahibine yüklenen mali borçlar,
- Pay sahiplerinin mali olmayan borçları.

2.1. PAY SAHİPLERİNİN MALİ BORÇLARI

Sermaye, şirket ile pay sahibi arasındaki bağlantıdır ve bundan da öte, şirketi kurmanın temel şartlarından biridir. Sermaye olmadan şirket kurulamaz ve pay sahibi şirkete ortak olamaz. Buna istinaden konuyu üç maddeye ayırdık: Nakdi hisse senetlerin bedellerini ödeme borcu, ayni hisseleri yerine getirme borcu ve son olarak zararları üstlenme borcu.

2.1.1. Nakit Paylarin Ödenmesi

2.1.1.1. Nakit Pay Kavramı

Hukuki açıdan bakıldığında, nakit payın çeşitli tanımlarından bahsedilmiştir. Hukukçular arasında, bazıları bunu "hissedarın taahhüt ettiği ve değerini nakit olarak ödediği pay, yani hissedarın sermayeye katılımının nakit olması gerektiği" olarak tanımlayan bir görüş vardır. Diğerleri ise, her biri para miktarını temsil eden hisse

senetleri olarak tanımlar. Temel prensip, şirket tarafından ihraç edilen tüm payların bir mali değerinin olmasıdır, ancak bedeli nakit olarak ödenmedikçe nakit hisse olarak adlandırılmazlar, aksi takdirde ayni hisse olarak kabul edilirler.[60]

Bazıları nakit hisse senetlerini şirket sermayesinin bölünemez ve kıymetli evraklarla temsil edilen eşit parçaları olarak tanımlamıştır. Hisse, pay sahibinin şirketteki hakkını temsil eder ve bu hak ticaret sicili teyit edilir.[61]

Pay kelimesinin üç anlamı vardır: Birincisi, pay şirket sermayesinin bir parçası olarak kabul edilir İkincisi, pay, pay sahiplerinin haklarının ve görevlerinin toplamıdır. Üçüncüsü pay, sahibinin şirketteki üyeliğini ve hak ve görevlerinin onunla birleştirildiğini kanıtlayan bir teminat olarak kabul edilir.[62]

Suriye kanun koyucusu, Şirketler Kanununun 91. maddesinde, anonim şirketin sermayesinin eşit değerde ve kıymetli paylara bölünmesi anlamının geldiğini belirlemiştir. Buna gore, Suriye yasa koyucusu nama yazılı hisselerin: ya kuruluşta nakit olarak ya da nakit olarak sunulan öz sermaye fonları karşılığında verilen hisseler olduğunu açıklamıştır. Bu aynı zamanda Iraklı yasa koyucunun Şirketler Kanunun 29/1 maddesinde kabul ettiği şeydir. Ayrıca, nakit pay senetlerinin nominal değeri, bir mevzuattan diğerine farklılık gösterse de, genellikle küçüktür, Bunun amacı, sınırlı gelire sahip kişilerin paralarını bu tür şirketlere yatırmalarına izin vermektir, Çünkü anonim şirketin amacı, ister küçük ister büyük, çeşitli miktarlarda sermaye kullanmaktır.[63]

TTK 486. maddesinin birinci fıkrasında pay tanımı yapılmıştı. Pay, teknik bir kavramdır ve anonim şirketler hukukunun odak noktasıdır, pay kavramı, anonim şirketin esas sözleşmesinde tanımlanmıştır. 486 ncı maddenin ikinci fıkrasına göre şirketin, sahiplerine hisse senetlerini bastırması zorunlu olup, bu suretle yönetim kurulu hisse senetlerini bastırır ve tam ödeme tarihinden itibaren 3 ay içinde hissedarlara

[60] Al hakim, a.g.e, s.62.
[61] Antaki, a.g.e, s.188.
[62] Al hakim, a.g.e, s.69.
[63] Haddad, a.g.e, s.108.

dağıtır. Anonim şirketlerde hisse senetleri şirket sermayesinin bir parçası sayılır, belli sayıda eşit değere bölünür. Bu değerlere hissenin itibari değeri denir.

Kanun, hisse başına belirli bir değer belirlememiş, bunun yerine bu değerin bir kuruştan az olmaması ve Cumhurbaşkanınca 100 katına kadar artırılabileceğini öngörmüştür. Çünkü anonim şirketlerin amacı, hisse satın almak için düşük gelirli insanları çekmektir.

2.1.1.2. Nakit Sermayenin Getirilmesi ve İfa Etmeme

Suriye Şirketler Kanununun 100. maddesine göre, şirketin sermayesi iki yoldan biriyle getirilmektedir. Ya kurucular hisse senetlerini halka arz etmeden kendi aralarında paylaşırlar ve bu yöntem şirketin kuruluşunu kolaylaştırır ve buna ani kuruluş yöntemi denir. Bu durumda şirkete özel anonim şirket denir. Ya da hisseler doğrudan halka arz edilir ve şirketin bu şekilde kurulması haftalar veya aylar sürer, bu nedenle ardışık kuruluş yöntemi olarak adlandırılır. İki yöntemi birleştirebilir, böylece kurucular bazı hisselere tüm sermayenin % 10'undan az ve % 75'ini geçmeyecek şekilde getirirler ve geri kalanı halka arz için sunulur.[64]

2.1.1.2.1. Suriye Mevzuatında Nakit Sermayenin Niteliği

Şirketler Kanununun 13/2. Maddesi metninde açıkça görüldüğü üzere; Kuruluş süresi içinde şirketin kuruluşu için gerekli ölçüde tüzel kişiliğe sahip olacak ve şirketin kurucuları, aralarında müştereken şirket adına taahhüt ettikleri fiillerle bağlı olacaktır. Halka arz sözleşmesinin taraflarına gelince, yasal teoriler farklıydı, ancak Suriyeli yasa koyucu (doğrudan ilişki teorisine) bağlı kalmıştır. Bu teoride, sermaye, şirketin kurucuları arasındaki iç ilişki ile sınırlı olan tüzel kişiliğin şirketin tüzel kişiliğinden yararlanmasına dayalı olarak kuruluş aşamasında doğrudan kurucular ile şirket arasında yapılan bir sözleşmedir.[65]

[64]Sami, fawzi (2017). "Aboneliği yasal niteliği." Şerit ve hukuk araştırmaları dergisi, C. (44), s.297.
[65] Sami, s.300.

Mali Piyasalar Kanununun 3. maddesinin ikinci fıkrası tanımlanmıştır ve halka arz, sermaye piyasası araçlarını satın almaya davettir. Yani, halka anonim şirkete katılmaya veya kurucu olmaya davet olup, sermaye artışı nedeniyle halka açık anonim şirketlerde hisse veya hisse satılması amaçlanmaktadır. Halkın sermayeyi satın alması için doğrudan davet yapılması mümkün olup, görüşme yapmak için kullanılan araçların basın, radyo veya televizyon olması, hissedar sayısı 250'yi aşan anonim şirketlerin hisselerinin halka açık kabul edildiğini eklemek gerekir.

Türk hukukundaki hukuki içtihatlara göre, halka arzın hukuki niteliği hakkında farklı görüşler vardır, ancak bu görüşler tek bir özde birleşmektedir, Diğer görüşler bunu şartlı bir eylem olarak görürken, halka arzın bir dava olduğu yönündedir. Türk hukukuna göre iki görüş arasında bir ayrım var: Birincisi, halka arzın şart olarak kabul edilmesi gerektiğini çünkü kanundan alınan kredinin hisselerin halka teslim edilmesi olduğunu söylüyor. Öte yandan hukukçular şunları iddia ediyor Ayoğlu ve Akbulak: Teklif, icap olup, tek taraflı, nihai ve bağlayıcı olarak yapılan ve sözleşmenin imzalanmasıyla sonuçlanan bir sözleşmenin uygulanması teklifidir. Anılan mantığa göre piyasa araçlarına olan talebin satışa sunulan sermayeyi aşması durumunda anonim şirketin bu alım taleplerini neden reddettiği açıklanamaz.[66]

2.1.1.2.2. Nakit Sermayenin Ödenmesi

Suriye Şirketler Kanunu'nun 92/2 maddesine göre, pay sahipleri nakit hisselerin nominal değerinin en az % 40'ını ödemek zorundadır ve değerin geri kalanı bir veya birkaç taksitte, şirket esas sözleşmesinin onaylandığı tarihten itibaren üç yılı geçmemek üzere ödenmek zorundadır.[67] Irak Şirketler Kanunu'nun 48/2. Maddesine gore ise, kuruluş aşamasında taahhüt edilen pay değerinin geri kalanı, şirketin kuruluş tarihinden itibaren 4 yılı geçmemek kaydıyla taksitli olarak ödenebilir.

[66] Halka arz. (t.y.). www.mayhukukdanismanlik.com.
[67] Antaki, a.g.e, s.201.

TTK 344/1 uyarınca, nakten taahhüt edilen pay bedellerinin %25'inin tescilden once ödenmesi zorunludur. Kalan tutar ise tescilden sonar 24 ay içerisinde ödenmesi gerekmektedir. Payarın çıkarma primlerinin tamamı tescilden once ödenir.[68]

2.1.1.2.3. Nakit payların bedelinin ödenmemesi

I. Suriye mevzuatında : Şirketler Kanunu'nun 92/2. Maddesi hükmü, pay sahibinin hissenin tam değerini şirkete borçlu olduğu ve taksitleri zamanında ödemesi gerektiğini açıkça belirtmektedir.

Borçlu, yönetim kurulunca belirlenen süre içinde ödeme yapmazsa, yönetim kurulu hisseleri belirli usullere göre satma hakkına sahiptir. Kanun, şirketin temerrüde düşen hissedara ihtar göndermeyi zorunlu kılar ve hissedar bildirim tarihinden itibaren 7 gün içinde ödeme yapmalıdır. Bu süre içinde ödeme yapılmazsa şirket hisseyi halka açık bir müzayedede satışa sunma hakkına sahiptir ve şirket bunu şirket merkezinde bulunan gazetelerin iki nüshasında ilan etmek zorundadır. Satış tarihi ile ilanın yayınlanma tarihi arasındaki sürenin 20 günden az olmaması gerekmektedir. Sürenin dolmasından sonra şirket, halka açık artırmada daha önce ilan edilen yer ve saatte satış yapma hakkına sahip olup, geç taksitlerin halka açık artırma için belirlenen günde ödenmesi kabul edilemez. Satış fiyatından pay bedeli ve şirketin tüm masrafları düşülür ve geri kalanı hissedara iade edilir. Ancak satış fiyatı şirketin talebini karşılamak için yeterli değilse, şirket geri kalan haklarını temerrüde düşen pay sahibinden talep eder. Kalan taksitlerin ödenmesi talebi yalnızca belirtilen süreler içinde ise, bu durumda, son tarih henüz gelmemiş olsa bile, kalan payların değeri için borçlu hissedarlara talepte bulunulabilir.

Tasfiye memuru, takdir yetkisine sahip olduğu için, hissedardan borcunu ödemesini talep etme hakkına da sahiptir. Diğerlerinden daha fazla ödeme yapan pay sahipleri için, tüm pay sahipleri arasında eşitlik ilkesine dayalı olarak fark için pay bedellerini ödemeyenlere başvurabilirler. Şirketin alacaklıları da şirketin sermayesinin şirketin genel teminatı olması nedeniyle pay sahibinden kalan taksitleri ödemesini talep

[68] Ayşe sarıca, ticaret Hukuku Altın Sarıca, 14. Baskı, Savaş Yayınevi, 2018, s.185.

etme hakkına sahiptir. Alacaklılar, dolaylı davaya ek olarak yargının kendilerine tanıdığı doğrudan davaya dayanmaktadır.[69]

II. Irak mevzuatında : Irak mevzuatına gelince, hissedarları nakit hisseleri ödemeye çağrı işe yaramazsa, Irak Şirketler Kanunu'nun 94. Maddesi, belirli koşulların karşılandığını doğruladıktan sonra bu hisselerin satılması için önlemler alınmasını şart koşmaktadır. Koşullar, kalan taksitleri ödemekten kaçınmanın meşru bir mazereti olmaması gerektiğidir, ancak meşru bir mazeret olması durumunda gecikme faizi ödemek yeterlidir. Kalan taksitlerin tahsil edilmesi için yönetim kurulunca yapılan işlemlerin ardından, şirket, iki günlük gazete ve Bağdat Menkul Kıymetler Borsası Bülteninde yayınladığı hissedarına ilanı yönlendirir, pay bedelinin 30 gün içinde ödenmesini talep eder, aksi takdirde satış yapılır.[70]

III. Türk Mevzuatında Pay Bedelinin Ödenmemesinin Sonuçları

Temerrüt hali; Pay bedellerini ifa ve ifa etmemenin sonuçlarının ilkesinin belirtildiği 482/1'e göre "Sermaye koyma borcunu süresi içinde yerine getirmeyen pay sahibi, ihtara gerek olmaksızın, temerrüt faizi ödemekle yükümlüdür." TK 482/III ve IV'e göre de, esas sözleşmeyle, pay sahipleri, temerrüt halinde, sözleşme cezası ödemekle de zorunlu tutulabililirler. Şirketin tazminat hakları saklıdır.

Iskat; Türk Ticaret Kanunu'nun Iskat Usulü başlıklı 483. maddesine göre; mütemerrit pay sahibinin temerrüde konu olan tutarı bir ay içinde ödemesi, aksi hâlde, ilgili paylara ilişkin haklarından yoksun bırakılacağı ve sözleşme cezasının isteneceği belirtilir.

Bedellerinin tamamı ödenmemiş nama yazılı paylar; Türk Ticaret Kanunu'nun bedellerinin tamamı ödenmemiş nama yazılı paylar başlıklı 501. maddesine göre, Bu

[69] Al-Hakim, a.g.e, s.82.

[70] Irak Şirketler Kanunu'nun 49. Maddesi: Hissedar, belirtilen tarihte haklı bir mazereti olmaksızın hisselerinin değerine göre taksitini ödemezse, yönetim kurulu bu hisseleri satmak için tedbirler almalıdır.

payları iktisap eden kimse, pay defterine kaydedilmekle şirkete karşı geri kalan pay bedelini ödemekle yükümlü olur.

Şirketin kurulması veya esas sermayenin artırılması sırasında iştirak taahhüdünde bulunan kimse, payını başkasına devrettiği takdirde, bedelin henüz ödenmemiş olan kısmı kendisinden istenemez; meğer ki, şirketin kuruluşu veya esas sermayenin artırılması tarihinden itibaren iki yıl içinde şirket iflas etmiş ve payı iktisap eden kimse paydan doğan haklardan yoksun bırakılmış olsun.

Sorumluluk; Sermaye taahhüdünün yerine getirilmemesi ile ilgili olarak yukarıda belirtilen kanun maddelerinin uygulanmamasından dolayı yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumlulukları bulunmaktadır. Bu kişiler, kanundan ve esas sözleşmeden doğan borçlarınI kusurlarıyla ihlâl ettikleri takdirde, hem şirkete hem paysahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.[71]

2.1.2. Ayni Paylarin Ödenmesi

Anonim şirketin sermayesinin nakit hisse ve ayni paydan oluştuğu tüm karşılaştırmalı mevzuatlarda bilinmektedir. Nakit payların taksitle ödenebilmesine karşın, ayni paylar taksitlendirilemez, tam olarak getirilmeleri gerekir. Bu farklılığın nedeni ayni hisse senetlerinin niteliğinden kaynaklanmaktadır, çünkü değerine taksitle ödeme imkânını ortadan kaldırmaktadır. Bu tür payların teminine izin veren mevzuat ve sermaye artırılırken ayni payların teminine imkan veren mevzuat vardır.[72]

Suriye yasa koyucusu, ayni pay olarak adlandırılan ayni hisse senetlerinin doğrudan kuruluş sırasında ibraz edilmesi gerektiği için ayni payların teminine izin vermiş ve bu yapılırsa nakit yerine geçerek sahiplerine değerine eşit paylar vermişlerdir.[73] Ayrıca Suriye kanun koyucu, Şirketler Kanunu'nun 102. maddesinde, olağanüstü genel kurul kararı ile yeni ayni hisseler oluşturarak şirket sermayesinin

71 Kumakale, Röknettin (2015). Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmemesi, www.alomaliye.com.

72 Antaki, a.g.e, s.208.

73 Antaki, a.g.e, s.209.

artırılmasına izin vermiştir. Oysa Irak yasa koyucusu, şirketin kurulması şirket sermayesini artırırken buna izin vermemiştir.[74]

Türk Ticaret Kanunu'nun 128. maddesine göre ayni sermaye borçlarının şirketin tescili ile muaccel hale gelmesi nedeniyle, şirketin tescili ile yerine getirilmesi zorunludur. Buna göre ortak, şirketin tescil edildiği andan itibaren şirkete borçlu olur ve hissedar, esas sözleşmede belirtilen sermaye miktarını ve türünü belirtmek zorundadır. Ayni sermaye borçları, nakdi sermaye borcu olarak yerine getirilemez ve ortak, şirketin ayni sermaye borcuna aykırı bir şey sunması durumunda sermaye borcunu sona erdirmez[75].

2.1.2.1. Ayni payların tanımı

Ayni hisse, gayrimenkul veya taşınır gibi nakitsiz ayni payı temsil eden paydır, Bu, şirket tesislerinin inşa edildiği bir arsa, araba, taşınır, patent veya endüstriyel model gibi maddi olmayan bir değer olabilir. Ayni paylar, nakit pay senetleri ile birlikte şirket sermayesinin oluşumuna dahil edilir. Ayni malvarlığı değeri getirenlere ayni hisse verilir ve bu paylar nakit hisse senetleri için geçerli olan kurallara tabidir, Ancak, kuruluştan sonra değerinin tam olarak yerine getirilmesi ve ayni payların verilmesinden önce ayni hissenin uygun şekilde tahmin edilmesi gerekir. Ayni pay senetleri, şirketin kuruluş tarihinden itibaren üç yıl geçmeden işlem görmemelidir.[76]

Bu paylar, aşağıdaki hususlar dışında nakit pay senetleri için geçerli olan kurallara tabidir:

a. Ayni payların değerinin şirketin kuruluşu ile birlikte tam olarak getirilmesi.
b. Ayni hisseler, ayni paylar verilmeden önce uygun şekilde tahmin edilmelidir.[77]

---

[74] Jassim, a.g.e, s.261.
[75] Çelik, Aytekin (2011). "Anonim Şirketlerde Ayni Sermaye Taahhütlerinin Yerine Getirilmesine Yönelik İhtiyati Tedbirler." Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, clit (XV), s.34.
[76] Al-Wasif, Ayat (2019). Net Hukuk Bürosu. Anonim şirket sözleşmesi. https://www.mohamah.net.
[77] Hassan, Muhammd (2017). "anonim şirketin hisselerine ayni haklar verdi." Hukuk bilimleri dergsi, c (32), s.271.

2.1.2.2. Ayni payların Tahmin edilmesi

Şirketin varlıkları alacaklı için tek teminattır ve genellikle şirketin kurulduğu sıradaki sermaye ile aynıdır. Alacaklılar için asgari genel teminatı teşkil eden sermaye, ayni payların yanı sıra ortaklardan nakit katkılarla temsil edilir.

Bu nedenle, Suriyeli yasa koyucu ve karşılaştırmalı yasaların çoğu, ayni hisselerin sağlanması ve bunların gerçek değerinin tahmin edilmesi için özel kontroller belirlemiştir. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, "şirketin sermayesi veya ayni hisse senetlerinin bir kısmı olabilir, Çoğu zaman yasa koyucu, bu hisselerin değerinin gerçek değerine aykırı bir şekilde değerlendirilmesinden korkar. Bu da şirketin alacaklılarının genel teminatına zarar verir."

Dolayısıyla, Suriye Şirketler Kanunu'nun 93/A Maddesi aşağıdakileri öngörmektedir: Şirketin sermayesinin bir kısmının ayni katkılar olması durumunda, kurucular veya şirket, ilgili bakanlık tarafından onaylanan bir Suriyeli muhasebe kuruluşundan uluslararası değerlendirme standartlarına uygun olarak hazırlanan bir tahminle, bu ayınların değerinin bir tahmini de dahil olmak üzere, ana sözleşmenin onaylanması talebinin eklenmesi gerekir.[78] Suriye mevzuatına göre, ayni hisse senetlerinin değeri, bu hisseler konusunda bir uzman (akredite bir muhasebe kurumu) tarafından tahmin edilmelidir. Tahmin kendi sorumlulukları altında yapılır.

Suriye Şirketler Kanunu'nun 98/4. Maddesi şunları şart koşmaktadır: Kurucuların şirket esas sözleşmesini tasdik talebinde, sermayedeki ayni avans beyannamesi ve bunu ibraz eden kurucunun adı yer alır. Ayni paya ait değerlendirme raporu tasdik başvurusuna eklenmelidir.

Suriye Şirketler Kanununun 93/3. Maddesine göre; Her halükarda, bu prosedürler özellikle alacaklıları korumak ve aynı zamanda pay sahipleri arasında eşitliği korumak içindir. Kanun koyucunun uzmanlar tarafından değerlendirme prosedürleri dayatması ve etkilenen her birine bu değerlendirmeden bu şirketin tarihinden itibaren üç yıl içinde dava açma hakkı vermesi bu amaçladır.

[78] Antaki, a.g.e, s.409.

Irak Şirketler Kanunu'nun (29/2/1) maddesine göre, ayni payın değerine ilişkin ilk değerlendirme genellikle uzmanlar komitesi adı verilen bu amaçla atanan bir komite tarafından yapılır ve yasa koyucu, raporunu oluşumundan itibaren 60 günü geçmeyen bir maddeyle yönetim kuruluna sunmakla yükümlü kılar. Daha sonra yönetim kurulu raporu Mali Denetleme Ofisine onay için sunar ve onaylanmaması durumunda belirli prosedürlere göre tekrar komiteye iade edilir. Irak Şirketler Kanunu'na göre, "ayni hisseler, değerlendirilecek payların yeri ile ilgili ilk derece mahkemesinden daha az olmayan sınıflandırması olan bir hakimin başkanlık ettiği konsey tarafından oluşturulan bir komite tarafından değerlendirilir, Yani, yetki alanına giren ilk derece mahkemesi ve değerlendirilecek ayni payların yeri, yetkili sektörel otorite tarafından seçilecek ekonomik, muhasebe, hukuki ve teknik konularda uzmanlaşmış dört uzmandan oluşan bir komite tarafından.

Bilirkişilerin payına ilişkin tahmininin esas sözleşmede teyit edilen kurucularınkinden az olması halinde, bu husus kurucunun payı ibraz etmesine zarar verebilir Çünkü bu durumda kurucu itiraz edemeyecek, Öte yandan, ayni payın esas sözleşmede ispatlanan değerinden daha yüksek olacağı tahmin edilmesi durumunda itiraz edemeyeceklerinden dolayı bu husus hissedarlara zarar verebilir, Bu, sağlayıcının değerini ödemeden ek hisse almasını ve ardından ek kar elde etmesini sağlayacaktır.[79]

Sermaye sadece ayni hisseler için olduğundan ve nakit hisse senetlerine dahil edilmediğinden, hisse senetlerinin uzman değerlendirmesi ve değerlendirilmesi, bu durumda hisse senetlerinin değerlendirilmesi uzmanların değerlendirmesi ile sınırlıdır.

TTK'nın "Değer Biçme" başlıklı 343. maddesinde; "Konulan ayni sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve ayınlara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, uygulanan değerleme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim olduğu; sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin ve 342'nci maddeye uygunluğunun belirlendiği, tahsil edilebilirlikleri ile tam değerleri; ayni olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap

[79] Haddad, a.g.e, s. 128.

verme ilkesinin icaplarına göre açıklanır. Bu rapora kurucular ve menfaat sahipleri itiraz edebilir. Mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı kesindir." hükmü yer almaktadır[80].

2.1.3. Kayiplari Üstlenme Taahhüdü

Ortağın şirketin zararlarını üstlenme taahhüdü hiç şüphesiz bir kamu düzeni ilkesidir. Genel olarak, ortağın zararları üstlenme taahhüdü, şirketin türüne göre değişir Ortağın ortak ve kişisel sorumluluk istediği şirketlerde, bu taahhüdü düzenleyen metinlerin çoğunun ortakların birbirlerine geri dönüşleriyle ilgili özel tamamlayıcı metinler olduğunu görüyoruz. Bu da ancak şirketin alacaklılarına ödeme yaptıktan sonra mümkündür.

Öte yandan, anonim şirket hükümlerine göre, ortağın şirketin zararına katkısının sermayeye katkısının yüzdesi ile belirlendiği sonucuna varıyoruz, Ancak, Temel Kanun, kayıpların ortaklara dağıtılması için başka kurallar getirebileceğinden, bu, ortakların anlaşmasıyla değiştirilebilir.

2.1.3.1. Kurumsal zarar kavramı

Kar, genel olarak şirketin kuruluşunun amacı ise, şirketin kâr etmesine veya zarara uğramasına bakılmaksızın, zarar olasılığı önceden tahmin edilmelidir Etkileri, kanunla belirtilmedikçe, her biri Temel Kanunla belirlenen bir payla birlikte tüm ortaklara tahakkuk eder. Tüm ortakların şirketin elde ettiği kar ve zararların paylaşımına katılımı, şirket sözleşmesinin ayırt edici temellerinden biridir.[81]

2.1.3.1.1. Kayıp tanımı

Ekonomik anlamda zarar, gelir elde etmek için yapılacak harcamaları yansıtan bir getiri ile eşleştirilmeden giderin tükenmesi anlamına gelir ve bu temelde zarar ve gider

80 Yilmaz, Sezer (19. 10. 2015). "Ayni Sermaye Tespit Raporlarına Pratik Bir Çözüm Önerisi". Dünya Gazetesi, **www.dunya.com**.

[81]Antaki, a.g.e, s. 419.

ayrımı yapılabilir. Bazıları zararı, bir varlığın gerekliliğine, azalmasına veya hizmetlerinin bir getiri elde etmeden tüketilmesine yol açan harcamalar olarak tanımlamıştır.

Kanuna göre, mali yıl bitiminden sonra şirketin borçlarının varlıklarından fazla olması durumunda zararın gerçekleştiğine ve zararın anlamının tahsil edilmesi zor olan şüpheli alacaklara ayrıldığına inanmaktadırlar.[82]

Daha önce de belirttiğimiz gibi, hissedar, şirket sermayesine katıldığı belli bir miktar hissenin sahibidir. Hissedarın şirketin borç ve borçlarına ilişkin borçluluğu, yalnızca şirkete sağladığı katkı ölçüsündedir. Hissedarın taahhüdü, taahhüt ettiği hisselerin değerinin ödenmesi ile sınırlı olup, aynı limitler dışında pay sahibi şirketin borçlarından sorumlu değildir. Bu sorumluluk kamu sisteminden, yani şirket sözleşmesine veya esas sözleşmeye sözleşme hükümlerinin herhangi bir şekilde dahil edilmesine izin verilmez.

2.1.3.1.2. Kayıp paylaşımı

Şirket maddi kar elde etmeyi hedefler, ancak şirketin yürüttüğü ekonomik proje kar sağlayabilir veya zarar edebilir. Tüm ortaklar, kar dağıtımına katılma ve tüm zararları üstlenme niyetinde olmalıdır.[83]

Katılma niyeti, ortağın şirkete girme ve kar ve zararlara katılma arzusu anlamına gelir. Katılma niyeti, şirketi ortaktan ayıran şeydir ve yüklenicinin şirkete girme niyeti yoksa, sözleşme geçersizdir.[84]

Her ortak şirketin kayıplarına katkıda bulunmalıdır ve ortağın şirketin kaybına katkısı, şirketi diğer sözleşmelerden ayıran şeydir, Buna göre, hissedarın zarara iştirak etmekten tamamen muaf tutulmasının kabul edilmesi mümkün olmayıp, ortaklardan birinin şirket sonunda hissesini eksiksiz ve kayıpsız ithal etme hakkının kabul edilmesi de mümkün değildir. Ancak ortaklardan birinin, şirkete yabancı bir kişi ile zarar

[82] Antaki, a.g.e, s. 422.
[83] Haddad, a.g.e, s. 148–147.
[84] Al hakim, a.g.e, s.89.

riskinden sigortalanması caizdir, Ancak, şirketin zararlarındaki hissedarın payının şirketteki payına eşit olması veya kardaki payına eşit bir tutarda olması gerekli değildir, Şirket bir zarara uğrarsa, bu kesin olsa bile şirket statüsünü inkar etmeye gerek yoktur.[85]

2.1.3.2. Kayıplar nasıl karşılanır ve karşılaştırmalı kanunlara göre paylaştırılır

Mevzuatın çoğu hissedara zarar verdiğinden, mevzuat, kayıpların karşılanması ve tahmin etmek için mekanizmalar ve yöntemler oluşturmakla ilgilenir, Ayrıca kayıpları dağıtma prosedürlerini de açıkladı.

2.1.3.2.1. Kayıplar nasıl organize edilir

Hissedar şirket, ortaklarına ve hissedarlarına düzenli hukuk kuralları ile güven vererek her zaman sermaye biriktirmeyi amaçlayan hukuk sistemleri ile ayırt edilir. Bu kurallar şirkete hedeflerine ulaşma yeteneği verir, Ve bundan, sermayenin itibari kıymetli paylara ve toplam sermaye paylarının itibari değerine bölünmesi, Şirketin finansmanı başlangıçta ve faaliyete başlamadan önce, Bununla birlikte, şirketin finansmanı, şirketin faaliyetine, elde ettiği karlara veya bunun neden olduğu zararlara ve şirket varlıklarının amortismanına veya sermaye yedeklerinin oluşumuna göre mahsup edilen tutarlara göre yıllık olarak değişmektedir.

2.1.3.2.2. Suriye yasalarına göre kayıplar nasıl dağıtılması

Şirket, gücünü yönetim otoritelerinden alan bir sözleşme olduğundan, buradaki zararların paylaşımı ve kar dağıtımı ortakların anlaşmasına tabidir. Yani temel sistemde istedikleri gibi organize etmek onların iradesine bırakılmıştır. Bu, Suriye Şirketler Kanunu'nun 504/4. Maddesinde belirtilmiştir: Ancak, bu hükümler mutlak değil, bir

[85] Al-Hakim, a.g.e, s.91.

istisnadır. ve esas sözleşme ortaklardan birini kârdan mahrum bırakan veya onu zarardan muaf tutan bir koşul içermeyebilir ve bu duruma aslan klozu denir.

Suriye kanunu ortaklar arasında bir anlaşma olması durumunda, Şirketin kar ve zararlarının eşit dağıtılmaması ve kara katılım yüzdesinin zarara katılma yüzdesine eşit olması, ve her bir ortağın kâr ve zarardaki payının, şirketin sermayesindeki payının oranı olduğunu düzenler. Önemli olan, her hissedarın hakkını kardan az ya da çok almasıdır.[86]

Ortaklardan her birinin kar ve zarardaki payı esas sözleşmede belirtilmemişse, kanun koyucu her bir hissedarın sermayedeki payına eşit olduğuna karar vermiş ve bu Suriye Şirketler Kanunu'nun 25/2. Maddesinde düzenlenmiştir.[87]

Yani, genel ilke, kar ve zararların hisselerin değeriyle orantılı olarak dağıtılmasıdır ve bu, bu payların değerlenmemiş ve nakit değilse tahmin edilmesini gerektirir Bu, ortakların kendilerinin ve uzmanların bilgisi ile yapılır, Şüphe durumunda, hisse senetlerinin değer olarak eşit olduğu varsayılır Hisseler değerlendirilmezse veya değerlendirmede bir şüphe varsa, karlar ve zararlar ortaklar arasında eşit olarak paylaştırılırdı. Sözleşme, kardaki ortakların payının belirtilmesi ile sınırlıysa, bu pay, sözleşmenin zarardaki payı belirtmekle sınırlı olması durumunda olduğu gibi zararda da dikkate alınmalıdır.

2.1.3.2.3. Irak mevzuatında kayıpların karşılanması

Hissedar, taahhüt ettiği taksitlerin tamamını öderse, şirkete karşı tüm mali borçluklarını yerine getirmiş olacaktır. Hissedar, şirketin belirli sorumluluk özelliği gereği uğrayacağı herhangi bir zarar veya ziyanı üstlenmeyecektir. Şirketin bilançosu denetlenirken mali yıla ait gelirlerin değerinde harcamalara göre bir azalma olduğu ortaya çıkarsa, bu şirketin uğradığı bir zarar var demektir. Kayıp, yedek akçeler

[86] El Mallah, Nabil (2017). "Ticari Şirketlerin Tasfiyesi," Alrustomlaw dergi, C (1), s.72. www.Alrustomlaw.com.

[87] Suriye Şirketler Kanunu'nun 25/2. Makaleye göre: Şirketin fon ve varlıklarının geri kalanı, sermayedeki payları oranında hissedarlara dağıtılır ve ortaklar, sermaye içindeki paylarına göre zararlardan paylarını alırlar.

üzerinden giderilir. Irak yasama organı, şirketin zararlarının karşılanması da dahil olmak üzere, yedeklerin işlevlerini netleştirdi. Gerekli tedbirler alındıktan ve şirketin fonları borçlarını kapatmak için yeterli olmadığından, pay sahiplerinin her biri şirket hisselerinden sahip olduğu kadar şirketin borçları için sınırlı sorumlulukları nedeniyle hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Irak Şirketler Kanunu'nun 6/1 maddesinin bir anonim şirketi tanımlarken öngördüğü şey budur. Hissedarların bir halka arzda hisse senedi sahibi oldukları ve taahhüt ettikleri hisselerin nominal değeri ölçüsünde şirketin borcundan sorumlu oldukları, en az beş kişiden oluşan bir şirkettir. Çoğu karşılaştırmalı yasanın öngördüğü şey budur.

Yukarıda bahsettiğimiz şeye göre, vadesi gelen tüm taksitlerini şirket hisselerine üye olmak veya satın almak suretiyle ödeyen hissedar, bu durumda tüm mali borçluklarını yerine getirmiş kabul edilir ve şirketin zararını üstlenmek zorunda değildir. Buradaki sorumluluk, borçluklarından sorumlu olan şirkete, onu oluşturan kişilerden bağımsız bir tüzel kişi olarak mutlak bir sorumluluk olarak düşmektedir.

Bir üyenin veya bir grup yönetim kurulu üyesinin yaptığı bir hata nedeniyle şirketin zarara uğraması halinde, veya şirket yönetim kurulu başkanı nedeniyle zarara uğramış ise bu durumda genel kurallar uygulanır. Bu tanıma ilişkin olarak Yönetim Kurulu'na dayatılan ve bir ortak sıfatıyla bunları ihlal eden veya bir kısmı şirkete zarara yol açan ve bu da eylemlerden sorumlu olmayı gerektiren bir durumdur. Bu, şirket için bir temsilci olmanın sözleşmeden doğan sorumluluğundan kaynaklanmaktadır.

Pay sahibi, şirketin menfaatlerini zedeleyici hukuka aykırı davranışlarda bulunması halinde, şirket üyesi olarak sorumluluk taşır. Bu durumda pay sahibi, sahip olduğu itibari değerin sınırlarından değil, sahip olduğu payları aşsa dahi şirkete verdiği zararın miktarından sorumlu olur.[88]

2.1.3.2.4. Türk Ticaret Kanunu göre

Türk Ticaret Kanunu'nun 549-552. Maddelerine göre, şirkette meydana gelen zararlara ilişkin hukuki sorumluluk hükümleri özel ve kamusal olmak üzere iki gruba

[88] Al-Hakim, a.g.e, s.99-100.

ayrılmıştır. Özel sorumluluk halleri yasadışı belgeler ve veriler, halktan para toplama, sermaye hakkında yanlış beyanlar ve yetersizlik bilinci. Türk Ticaret Kanunu'nun 553. maddesi ise kanun ve esas sözleşmenin ihlalinden doğan sorumluluğu düzenlemektedir. 553. madde Yönetim Kurulu üyelerinin borçlara, yasaklara ve kurallara aykırı davranışlarından kaynaklanan sorumluluklarına ilişkindir.

Ayrıca Türk Ticaret Kanunu'nun 554. maddesi denetçilere iş yaparken yapabilecekleri hatalardan dolayı sorumluluk getirir, İştirak şirketlerine gelince, Türk Ticaret Kanunu'nun 203.Maddesi, yönetim kurulu üyelerinin tam kontrol durumunda şirket arasındaki farklılaşmaya göre sorumluluklarını açıklığa kavuşturmaktadır, İştirak Yönetim Kurulu Üyeleri bu talimatlardan doğan zarar ve ziyandan sorumlu tutulamaz. Ayrıca Türk Ticaret Kanunu'nun 553. maddesinde yöneticilerin, verdikleri zararlardan şirkete, hissedarlara ve alacaklılara karşı sorumlu olduğu ve bir yönetim kurulu üyesinin bu kişilere karşı sorumlu olabilmesi için şirkete zarar vermiş olması gerektiği hükmündedir.[89]

[89] Akın, Murat (2019). "Yönetim kurulu üyelerinin menfaat ile şirket menfaatinin çalışması bağlamında sorumluluk." Marmara Üniversitesi hukuk Fakültesi hukuk araştırmalari dergisi, cilt (25), s.170-171.

2.2. FINANSAL OLMAYAN BORÇLAR

Pay sahibinin üstlendiği finansal borçlara ek olarak kişisel borçlar olarak da adlandırılan diğer finansal olmayan borçlar bulunmaktadır. Bu konuya iki gruba ayırıyoruz, ilk olarak şirketin menfaatini ve sırlarını koruma taahhüdünü ele alacağız ve bu taahhüt çoğunlukla yönetim üyeleri ve yöneticileriyle bağlantılıdır Yani, yönetimden sorumlu olanların tümü, ancak bu, diğer hissedarların geri kalanını en düşük derecede muaf tutmaz, ancak ikinci olarak, anonim şirket sistemi ihracında çoğunluk sistemini izlediği için çoğunluğun kararlarına uyma borcunu inceleyeceğiz.

2.2.1. Şirketin Menfaatini ve Sirlarini Korumak

Halka açık şirket ve özellikle anonim şirket sistemini oluşturmanın temel amacı, devlet ekonomisinin ilerlemesidir. Bu terimin olumlu sonuçları; devlet için zenginlik yaratmak, işsizlik krizini ortadan kaldırmak, devletin ve bireyin milli gelirini artırmak gibi. Bu kazanımlar, ancak şirketin başarısı ile sağlanabilir ve şirketin başarısı da ancak şirket menfaatinin başka bir menfaatten önce korunmasıyla sağlanabilir. Şirketin sırlarını herhangi bir sızıntıdan korumak ve korumak için çabalamanın yanı sıra, bu gereksinimde tartışacağımız konu budur.[90]

2.2.1.1. Şirket menfaatinin korunması

Hissedarların sözleşmeyi imzalamasındaki ilke, şirketin menfaatini korumaktır ve bir hissedardan diğerine farklılık gösterir. Şirketle ister yönetim yoluyla ister kontrol yoluyla temasa geçen veya sadece karı önemseyen bir hissedar olsun genel kurul toplantılarına katılmadığından bu taahhütle olan ilişkisinde pay sahibinin sıfatı etkin rol oynar. Pay sahiplerinin bir kısmı, şirketteki özellikleri, sırlarına ulaşmalarına ve yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve yönetici olmaları nedeniyle bilgileri ve şirket kayıtlarını görme hakkı da vardır. Bu borcun şirketteki tüm hissedarlar için geçerli olduğu doğrudur, ancak anonim şirketin pratik gerçekliği, bunun en çok yönetim

[90] Antaki, a.g.e, s.433.

kurulu başkanı ve üyeleriyle ilgili olduğunu göstermektedir. Şirket yöneticilerinin yanı sıra, şirketteki liderlik pozisyonları sayesinde, onları tüm konu ve sırlarından haberdar eder.[91]

2.2.1.1.1. şirketin menfaati kavramı

Pek çok mevzuat şirket menfaatini tanımlamamıştır. Bununla birlikte, içtihat, şirketin menfaatinin tanımlamış ve hukukçuların görüşleri, aşağıdaki gibi özetlemeye çalıştığımız iki eğilim arasında farklılık olduğunu göstermiştir.

I. Şirketin menfaati, hissedarların menfaatini ifade eder

Bir görüş, şirketin çıkarının aslında hissedarların çıkarından başka bir şey olmadığını ileri sürmektedir. Bu eğilimi destekleyenler, şirketin menfaati fikrinin her bir ortağın bireysel menfaatlerinden ayrı ayrı ve çoğunluğun menfaati üzerinden ayrılamayacağını iddia ederler. Ancak şirketin menfaati, ortakların menfaatleri ile çatışırsa ve Genel Kurul'da ortaklar arasında çıkan bir anlaşmazlık nedeniyle şirketin işleyişini engelleyen bir durum ortaya çıkarsa veya çoğunluğun şirket menfaatine zarar verecek nitelikte ihlaller yaparsa, şirketin menfaati hissedarların menfaatlerinden tamamen bağımsız bir menfaate dönüşür.[92]

II. Şirketin menfaati projenin menfaatidir

Bu teorinin savunucuları, projeyi tanımlama konusunda bölünmüşlerdi. Projenin bağımsız bir tüzel kişiliğe sahip olduğuna inanan bir akım vardır. Projenin üç farklı ilgi alanına karşılık gelen özel bir alanı vardır: 1- Projenin menfaati 2- Proje sahibinin menfaati, 3- İşçilerin menfaatleri, bu menfaatler kendi aralarında dengelenmektedir.

[91] Al-Hakim, a.g.e, s.112.
[92] Al hakim, a.g.e, s.115.

İkinci trend ise firmayı projeden ayırma ilkesini reddeder. Çünkü şirket, projenin varlığını doğrulamak ve refahını ifade etmek için gerekli olan yasal yapıyı kapsar. Çünkü şirket, projenin varlığını doğrulamak ve refahını ifade etmek için gerekli olan yasal yapıyı kapsayan şirkettir. Örneğin, sermaye payları şirkete verildiğinde, diğer fonları üretmesi veya bunları hizmetlere veya mallara dönüştürmesi veya servet yaratması için gerekli fonlar olarak projenin emrinde olurlar. Aynı şekilde, resmi hazırlıkta proje, iş akışının ve yönetiminin inşasını veya yapılanmasını bulur. Özelleştirme ve nedenlerinin sırası kuvvetler ayrılığı ilkesini ifade eder.[93]

Bu eğilimin destekçileri, idari işlevler hiyerarşisini, bir grup insan grubunun bir araya geldiği bir menfaat merkezi olarak görüyor. Bunlar arasında sermaye sağlayıcıların menfaatleri, kendisine kayıtlı kişilerin menfaatleri, tedarikçiler ve müşterilerin menfaatleri ile devlet, rakipler ve tüketiciler gibi şirketin kariyeri ile ilgilenenlerin menfaatleri, Ancak projenin refahına ve gelişmesine herkesin ilgisi var, Sonuç olarak, bu eğilimin sahipleri projenin tüzel kişiliğine sahip olmayı reddederken, diğer yandan, şirket ile sahibi arasındaki ayrılık ilkesini vurgulayarak, projenin kendisine özgü teorisini izlemeye karar verdiler.

Son olarak, yukarıdakilerin ışığında, şirketin menfaati kavramını tanımlamak için içtihatın iki ana gruba ayrıldığı bize açık hale geldi Şirketin idari organlarının yetkilerini kullanırken keyfiliğini kontrol etme kriteri olarak, Bu nedenle ilk trend yasal dayanağını şirketin menfaatine bulmaktadır, Dolayısıyla tüzel kişi bunu yapmaya yetkilidir, İkinci eğilim, projenin menfaatine ulaşılmasını haklı çıkarırken, tüzel kişiye, hissedarların hedeflerinden ayrı hedefler olan proje gruplarının ortak kamu menfaatinin gerçekleştirilmesini sağlar ve amacı projenin refahıdır. Şirketin menfaati doğrultusunda, ortağın şirkete zarar veren veya şirketin kurulma amacına aykırı herhangi bir faaliyetten kaçınması amaçlanır. Ortak, şirkete zarar veren ve hedeflerini ihlal eden bir faaliyette bulunursa, Hissedar, kişisel çıkarlarını yönetirken gösterdiği özen dışında şirketin çıkarlarını yönetmeye özen gösterirse, ihmalkârdır. Bu, şirkete veya ortaklara karşı bir

[93] Haddad, a.g.e, s.175.

sorumluluk gerektirir ve aşağıdakiler dahil açıklığa kavuşturmamız gereken örnekler vardır:[94]

Örneğin, ortağın, resmi görevlinin veya şirketi yönetmekten sorumlu kişinin yapmak istediği bir eyleme itiraz etmesi durumunda, ortağın itirazını kötü niyetle veya temerrüdü içeren aceleyle sunması durumunda, Sonuç olarak, iş durdu ve şirkete olan ilgi kayboldu, bu nedenle ortak, şirkete zarar verdiği ve ona bariz faydalar sağladığı kanıtlandığı sürece başarısızlığından sorumludur. Diğer bir örnek ise firmanın rekabet niyetiyle yürüttüğü ve dolayısıyla firmaya zarar veren iş uygulamasıdır ve bundan kendisi sorumludur.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu şirketin menfaati kavramını açık bir şekilde tanımlamamakla birlikte, kanunun birçok bölümünde bu kavramdan bazen açıkça bazen de üstü kapalı olarak bahsedildiğini ve bu kavramın tüm çatışan menfaatlerin ortak paydası olduğunu belirtmektedir.[95]

2.2.1.2. Şirket sırlarını korumak

Şirket menfaatlerini korumak ve şirketlerde ve benzeri projelerde haksız rekabet tuzağına düşmemek, şirket bilgilerinin kesinlikle gizli tutulmasını gerektirir. Buna göre, yönetim kurulu başkanı ve üyeleri, genel müdür ve her pay sahibi dahil olmak üzere şirket hakkındaki bilgilere erişimi olan herkesin, bilgilerin gizliliğine uyması ve diğer rakip şirketlere sızdırmaması gerekmektedir. Şirketi, rakip firmaların onu ortadan kaldırmasına ve mülkiyetini ele geçirmesine izin verecek bir konuma yerleştirmemek için.

Uygulamada, yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve murahhas üyelerin bu taahhütle daha hedeflenmiş olduğu, Kanunun kendilerine verdiği yetkilerle bilgilendirme, karar alma ve fonları kullanma yetkisi ile bu yöneticiler kendilerini şirketin sırlarını korumaya ve sızdırmamaya adamaları, Daha sonra Suriye mevzuatının

[94] Antaki, a.g.e, s.325-327.
[95] Akın, s.169.

bu gerekliliğe ilişkin konumunu tartışacağız (ilk olarak) Karşılaştırmalı yasalara, özellikle Irak hukuku ve Türk hukukuna (ikinci) değineceğiz.

2.2.1.2.1. Suriyeli yasa koyucunun pozisyonu

Suriye yasa koyucusu, anonim şirketin yönetim kurulunun, şirket sermayesinin asgari bir kısmı kadar hisseye sahip olmasını istemiştir. Şirketler kanunu, asgari payları ve yönetimin her üyesinin sahip olduğu asgari hisse sayısını belirler. Kanun koyucunun yönetim kurulu üyelerine verdiği bu önem, şirketin menfaatlerinin yönetiminin ciddiyetini ve fonlarının korunmasını sağlamaktır, Ancak yönetim kurulu üyelerinin sahip olması gereken bu yüzde, yönetimden sorumlu kişilerden birinin işi de dahil olmak üzere tüm yönetim işlerini sağlamak için tahsis edilmiş olup, bu yüzde elden çıkarılmamaktadır ve Suriye Şirketler Kanunu'nun 144. maddesinde öngörülen budur.[96]

Bu 144. Maddeden, yasa koyucunun, şirketin fonlarının yöneticilerinin manipülasyonundan korunmasını sağlamak için yönetim kurulu başkan ve üyelerine bu yüzdeyi talep ettiği sonucuna vardık İdareden sorumlu kişinin eylemlerinden kaynaklanan zararların tazmini için teminat olarak, Bu zararlar arasında şirketin fonlarına ve ortaklarına zarar veren şirket sırlarının açıklanması da yer almaktadır.

Suriyeli yasa koyucunun pozisyonu, Şirketler Kanunu'nun 7/152.Maddesi metninde de açıkça görülüyordu: Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin veya onu temsilen görevlendirilen kişilerin, şirket ile ilgili gizli nitelikteki her türlü bilgi veya veriyi açıklamaları yasaktır. Madde 7/152 metni aracılığıyla, Suriyeli yasa koyucunun, şirketin belge ve bilgilerini gizlilik Borçluluğu ile görüntüleme ve gizli nitelikteki bilgileri saklama hakkına sahip herkesten talep ettiği sonucuna vardık Bu, başka bir tarafça yayınlanmış olabilecek bilgileri veya yasaların ve düzenlemelerin yayınlanmasını gerektiren bilgileri içermez.

---

[96] Madde 144 “1 - Şirket ana sözleşmesi, yönetim kurulu üyeliğine hak kazanmak için her bir yönetim kurulu üyesinin sahip olması gereken pay sayısını belirtir.
2- Bu hisseler, şirket nezdinde mali makbuz karşılığında tutulur ve üzerlerine hapis işareti konulur. Bu hapis, yönetim kurulunun sorumluluğunu sağlamak için şirket menfaatine sayılır ve şirket sicilinde belirtilir.

2.2.1.2.2. Iraklı yasa koyucunun pozisyonu

Karşılaştırmalı mevzuatın çoğu, şirketin sırlarının korunması ve ifşa edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Irak mevzuatı bu konuda sessiz kalmış, bilginin korunması konusuna ve hissedarların gizlilik taahhüdüne önem vermemiş, aksine şirkete genel kurallar ile bu konuda karar verme hakkı vermiştir. Pay sahiplerinin şirkete zarar veren her eylemi, şirketin fon ve sırlarını korumadığı için şirkete karşı sorumluluklarının yerine getirilmesi için bir gereklilik olarak kabul edilir.[97]

Bu, yalnızca yönetimden sorumlu olanların, şirketteki sırlarına erişme hakkı veren tanımları nedeniyle genel kurallarla ilgilendikleri anlamına gelmez. Yukarıdaki açıklamalar aynı zamanda Yönetim Kurulu üyesi olan hissedarlar için de geçerlidir. Pay sahiplerini Yönetim Kurulu üyesi olarak tanımlayarak bilgileri görme hakkına sahiptirler.

2.2.1.2.3. Türk hukukunda

Türk hukukunda sırların korunmasının dayanağının Anayasa'nın 17. maddesinin 1. fıkrasında yer almaktadır. Bu hükme göre "Herkesin özel ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır." Ticari sır, bireyin sırlarından biridir.

Son olarak, RKHK'nın 25. maddesinin son fıkrasında, yönetim kurulu üyeleri ve çalışanlar, bu Kanunun uygulanması sırasında öğrendikleri kurumların yetki ve ticari sırlarına ilişkin gizli bilgileri ifşa etmelerine izin verilmez, görevlerinden ayrılsalar dahi kendileri veya başkaları yararına kullanamazlar. Buna göre yönetmelik, yönetim kurulu üyelerine ve çalışanlarına kurumlar hakkında öğrendikleri ticari sırları açıklamama Borçluluğu getirmiş ve bu yönetmelikte ceza öngörülmediği için Türk Ceza Kanununa atıf yapılmamaktadır.[98]

---

[97] Al hakim, a.g.e, s.126.

[98] Çetin Arslan, Candidate özdmir (2017). “Ticari sırların ceza hukuk tarafından korması.” International conference on exranslan economies dergsi, c(4A), s.125-127.

2.2.1.3. İdari yetkiyi şirket menfaati dışında kullanmama taahhüdü

Suriye mevzuatı da dahil olmak üzere mevzuatın çoğu yönetim kurulu üyeleri, hissedarlar ve genel müdür için bağlayıcıdır, İdari pozisyonları sıfatıyla kendilerine tanınan yetkileri şirketin menfaatine aykırı kullanmamak ve kişisel amaçlarına ulaşmak ve kendi menfaatlerine hizmet etmek için sömürmekten kaçınmakla yükümlüdürler. Ve bu sömürü genellikle bir sözleşme yapılması durumunda veya şirketin fonlarından borçlanma durumunda ortaya çıkar.

2.2.1.3.1. Sözleşmenin imzalanması durumunda

Yönetimden sorumlu olanların, şirket ile yönetimden sorumlu kişiler arasında, doğrudan veya dolaylı olarak geçersizlik cezası altında bir anlaşma yapması caiz değildir Genel Kurul'dan önceden izin alınmadıkça, Suriyeli yasa koyucu, Suriye Şirketler Kanunu'nun 152.Maddesinde kabul ettiği şeydir Aynı durum şirket ile başka bir kurum arasında yapılan sözleşmeler için de geçerlidir, şirket yöneticilerinden birinin sahibi veya yöneticisi ise ve yukarıda sayılan durumlardan birinde bulunan bu durumu Yönetim Kurulu'na bildirmek zorundadır.[99]

Iraklı yasa koyucunun aldığı neredeyse buydu. Irak Şirketler Kanunu, şirketin menfaatinin korunması konusuna istinaden, bir anonim şirkette yönetim kurulu başkanı ve üyelerine, şirkette veya hesabına yapılan sözleşmelerde doğrudan veya dolaylı menfaatleri olmamasını zorunlu kılmıştır, Genel Kurul bu sözleşmenin caiz olmasına izin vermedikçe, Iraklı yasa koyucunun bu maddeyi eklediği Irak Şirketler Kanunu'nun 119. maddesinde öngörülen şey budur: "Bu sözleşmeden kaynaklanan her türlü haksızlık, sözleşme bedelinin % 10'unu aşan herhangi bir haksızlık, kamu otoritesi izin verse bile sözleşmeyi geçersiz kılar."

Doğrudan ve dolaylı kamu menfaatinden bahsedildiğinde, bazı hukukçular, yöneticinin kendisinin doğrudan bir menfaat sözleşmesi yaptığını düşünüyor, Dolaylı menfaat ise şirketin fonlarından yararlanan bir yönetim kurulu üyesi tarafından temsil edilir. Örneğin, yönetim kurulu üyeleri, bazılarına veya üye oldukları ticari projelere

[99] Al hakim, a.g.e, s.137.

veya işlerini kolaylaştırmak için idari sıfatlarını kullanarak kredili mevduat ödemeleri yapmaktadır.[100]

Aynı kanunun 4/152. Maddesinde ise, Şirket ile yönetim kurulu üyesi arasında yapılacak her türlü sözleşmenin Genel Kurul tarafından ruhsatlandırıldıktan sonra yetkilendirildiği, bu sözleşmenin doğrudan veya dolaylı olarak devam ettiği ve bu sözleşmenin konusu şirket ile müşterileri arasındaki işlemler olan olağan sözleşmelerdir.[101]

Şirket ile bir yönetim kurulu üyesi ile şirket ile müşterileri arasında konusu olağan faaliyetler olmayan başka bir kuruluş arasında yapılan her türlü anlaşma da önceden genel kurul lisanslamasına tabidir Yönetim kurulu üyelerinden biri bu kurumun sahibi veya müşterek ortağı ise, yöneticisi veya yönetim kurulu üyelerinden biri ise ve bu davaları taşıyan üyenin bunu yönetim kuruluna bildirmesi gerekir. Genel kurulun bu raporlar ışığında karar alması için gerek yönetim kurulu gerekse denetçilerin yukarıda belirtilen sözleşmeye ilişkin genel kurula özel bir rapor vermesi gerekir. Ardışık borçlukları olan sözleşmelerle ilgili ise lisans her yıl yenilenmelidir.

Türk projesi, aşağıdaki mekanizmalara göre Yönetim Kurulu üyelerinin menfaatine sözleşme yapılmamasına çalışmıştır:

İkramiye: Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler için mali bir menfaat olup, bu ikramiye yönetim kurulu üyelerinin performansı üzerinde olumlu bir şekil olup yılda bir kez ödenir veya bir yönetim kurulu üyesinin sözleşmesinde belirtilir.

Pirm: Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler için mali bir menfaat olup, bu ikramiye yönetim kurulu üyelerinin performansı üzerinde olumlu bir şekil olup yılda bir kez ödenir veya bir yönetim kurulu üyesinin sözleşmesinde belirtilir.

Kar payı: Türk Ticaret Kanunu'nun 511. maddesine göre, ödenmiş sermayenin % 5'i oranında veya esas sözleşmede öngörülen daha yüksek oranda olan net kardan yönetim kurulu üyeleri arasında kar dağıtılır. Ancak Türk Ticaret Kanunu'nun 339. maddesine göre Yönetim Kurulu üyelerinin yıllık kardan pay alabilmeleri için bunun

[100] Al hakim, a.g.e, s.138.
[101] Antaki, a.g.e, s.468.

esas sözleşmeye yazılması gerekmektedir. Buna göre ve Yönetim Kurulu üyelerine kâr dağıtımı için Türk Ticaret Kanunu'nun 511 - 339. maddelerine uyulması zorunludur.[102]

2.2.1.3.2. Şirketten borçlanmama yükümlülüğü

Yönetim kurulu başkan ve üyelerinin borçlanmaya başvurmasını da engelleyerek şirketin menfaatini korumak, Aynı şekilde, şirketin yönetim kurulu başkanına veya üyelerine nakit kredi vermesi veya bir yönetim kurulu üyesinin başkalarıyla yaptığı bir krediyi teminat altına alması yasaktır. Irak hukukunun böyle bir metinle gelmediğini bilerek, Suriye Şirketler Kanunu'nun 151. maddesinin öngördüğü budur, bu da bizi Irak medeni hukukunun genel kurallarına başvurmaya yöneltir. Suriye içtihadı, bu taahhüdün gerekçesini, bir yönetim kurulu üyesinin şirket aracılığıyla istediği krediyi alabilmesi için yeterli teminatlara sahip olması, ancak bu teminatlara sahip olmaması halinde başka bir taraftan tahsil edemeyeceği bir krediyi şirketten alamayacağı yönünde gerekçelendirmiştir.[103]

Bunun aksine, Ürdünlü yasa koyucu Ticaret Kanunu'nun 139.maddesi metninde şu ifadeleri kullanmıştır: "Halka açık şirketin, yönetim kurulu başkanına veya üyelerinden herhangi birine veya bunlardan herhangi birinin malvarlığına her türlü nakdi kredi vermemesi, Bu yasak, şirketin fonlarının korunması başlığına girmektedir ve yönetim kurulu üyeleri, kişisel çıkarlarını elde etmelerini sağlayan kararların verilmesine yol açan eylemlerden kaçınma taahhütleri ile bunu yapmakla yükümlüdür".[104]

Türk Ticaret Kanunu'nun 395/2 maddesinin son cümlesi geldi; "…Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilir."

Buna göre, yasak kapsamına giren kişiler ile şirket arasındaki işlem hukuken geçerlidir ve sonuçları olacaktır. Ancak şirket alacaklıları tarafından yasaklanmış

[102] İlbay, Merve (2016). Ey buiding better working world, Yönetim kurulu üyelerinin gelirlerinin hukuki niteliği ve vergilendirilmesi, https://www.vergidegundem.com.
[103] Antaki, a.g.e, s.468.
[104] Al-Hakim, a.g.e, s.138.

anlaşmadan şirket talep edilebilir. Kanun koyucu yasağa aykırı şekilde şirkete borçlanan kişilerin üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılacaklarını hükme bağlamıştır[105].

2.2.2. Çoğunluğun Kararlarına Uyulması

Anonim şirketteki genel kurul, şirket yönetiminin, verdiği en önemli kararları alan ve tüm hissedarları bağlayıcı nitelikte bir tüzel kişi olarak ifade edilmesi için bir araç olarak kabul edilir. Anonim şirket kararlarını verirken çoğunluk sistemini takip eder ve şirketin bir para şirketi olması nedeniyle çoğunluk ile anonim şirketin sermayesi açısından çoğunluğu kastediyoruz ve şirketteki ortak sayısı verilince şahsiyet değil ayni çoğunluk üzerinden hesaplanır.

Anonim şirket, hissedarın konumu şirketin finansman rolünü belirlediğinden, fon toplamak için yasal bir mekanizmadır. Dolayısıyla, bir hissedarın sahip olduğu sermaye oranı, ona idare ve idare yetkilerini tekeline alma hakkını verir ve buna göre çoğunluk kanunu, sosyal ilişkileri düzenlemek için yasal bir tekniktir. Çoğunluk yasasının teknolojisi proje tarafından empoze edildi ve gücünü ve iradesini irade ve otoritesinden aldı ve kamu düzeninde daha çok bir kural haline geldi. Hissedarlar arasında karar verirken uzlaşma eksikliği, onu başvurabilecekleri bir dayanak bulmaya itti ve bu da çoğunluk kuralı olan anlaşmazlığı ortadan kaldırır. Çoğunluk yasası, şirketin işlerini yürütmek için pratik bir zorunluluktur; böylelikle çoğunluk, organlarda yer almasına izin verme ve genel kurulu kontrol etme ve görüşmelerini yönetme yetkisine sahiptir. Bu hissedarlar kategorisi, grubunun mali boyutu göz önüne alındığında, pozisyonu için kanunu destekleme kararlarının meşruiyetini türetir.[106]

---

[105] Ünal, Melike (2018). özgünlaw, 6102 Sayili Türk Ticaret Kanununun 395. Maddesi Uyarinca Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Şirketle İşlem Yapma ve Borçlanma Yasağı, http://www.ozgunlaw.com/tr.

[106] Al-Hakim, a.g.e, s.175.

2.2.2.1. Azınlığa bakarak çoğunluğu tanımlama

Anonim şirket, sermayenin biriktiği merkez olarak kabul edilmesinin yanı sıra, binlerle tahmin edilebilecek bir grup yatırımcının buluştuğu şirketlerden biridir, Yatırımcıların her biri kabiliyetine göre katkıda bulunur, çünkü para anonim şirketin itici unsurudur, dolayısıyla aldığı kararlar çoğunluk tarafından kontrol edilir, Hisselerin çoğunluğunu elinde bulunduran hissedarlar şirket içinde güç sahibi kabul edildiğinden ve azınlığın sadece çoğunluğun kararlarına boyun eğmesi gerekir.[107]

Başka bir deyişle, karar verici çoğunluğun sahibi ve hissenin çoğunluğunun sahibidir،Diğer katılımcılar, karar lehine oy versinler, karara itiraz etseler, çekimser oy kullanmışlar veya Genel Kurul toplantılarına katılmamışlarsa, zorla alınmazlar. Kararlarını verirken çoğunluk sistemine güvenmek iki şeyi dikkate almayı amaçlamaktadır: Birincisi, şirketin işlerini kişisel çıkarlar nedeniyle, bazı pay sahiplerinin kişisel çıkar peşinde koşarak veya ihmal nedeniyle oluşabilecek aksamalardan korumayı amaçlamaktadır, İkincisi, çoğunluğun keyfiliği olasılığıyla yüzleşebilmek için azınlığa hukuk hakları tanımak ve tüm paydaşlar arasında şirketin menfaatinin ve ortakların menfaatinin herkesin en büyük amacı olduğuna dair güven tesis etmektir.[108]

Aksine, Suriye mevzuatı, toplantıya katılanları ayırt etmek için Genel Kurul toplantılarına katılmama ve devamsızlık konusunu esas almış ve olumsuz tutuma sahip gruplara göre onlara olumlu bir önem vermiştir. Meşru bir mazereti olmaksızın genel kurul toplantılarına katılmayan veya gelmeyen kimse, bundan zarar görse dahi iptal hakkını kullanamaz. Yukarıdakiler aracılığıyla, Suriye projesinin pozisyonunun, genellikle şirkete zarar veren sorunlar yaratan azınlığın tespit edilmesinde Irak projesine kıyasla doğru olduğunu görüyoruz. Ancak itiraz eden hissedarların hisselerin belirli bir yüzdesine sahip olmasıyla kınanır, Bu kategorinin şirketin hisselerinin en az% 5'ine sahip olmasını şart koşan Iraklı yasa koyucu da yaptı.

Karşılaştırmalı mevzuata gelince, Irak hukuku da dahil olmak üzere, azınlığı, kararlara itiraz eden veya yok olan çoğunluk dışında tüm hissedarlar olarak kabul eden

[107] Al-Hakim, a.g.e, s.176.
[108] Al-Qalioubi, a.g.e, s.297.

mevzuat var. Azınlık kullanımı, temyiz hakkı gibi bazı haklarla ilgili olmadığından, yani Genel Kurul toplantılarında temsil konusu, kanun koyucunun azınlığa itiraz veya temyiz hakkı gibi kararlaştırdığı hakların tanınması için alınmamış, ancak bu hakları kullanabilmek için pay sahibinin sahip olduğu sermaye payına dikkat etmiştir.

Türk hukuku, anonim şirketteki azınlıklar için bir tanım belirlememiştir, ancak hukukçular, azınlık teriminin şirketler hukukundan üç anlama geldiği kabul edilebilecek birkaç tanım oluşturmuştur:

a) Şirketin ana sermayesinin% 10'unu temsil eden bir hissedarlar grubu.
b) Genel Kurul toplantılarında azınlık mensuplarının yanı sıra Genel Kurul toplantılarına katılmayan ve oy kullanmayan ortaklar grubu.
c) Şirket sermayesinin yarısından daha az olan bir hisse grubunu temsil eden bir hissedarlar grubu.

Türk Ticaret Kanunu'nun 310. maddesine göre azınlığı icra edenlerin, ödenmiş sermayeye dayalı olarak esas sermayenin 1 / 10'unu esas sermayeyi temsil etmesi gerekir. Ticaret Kanunu'nun 366. maddesine şirket esas sözleşmesinde yer almak şartıyla azınlık haklarının kullanılması için gerekli pay miktarının azaltılmasına izin veren bir madde eklemiş ve bu durum bu maddede belirtilenden daha farklı görüşlere yol açmıştır.[109]

2.2.2.2. Azınlık hissedarların çoğunluk kararlarına sunulmasının yasal dayanağı

Genel Kurul kararlarının çıkarılmasında hissedar şirketin çoğunluk ilkesine dayanması, azınlık hissedarların çoğunluk kararlarına sunulması için hukuki dayanak olarak kabul edilir ve kanun koyucunun kendi kural ve hükümlerini koyduğu hukuk sistemi fikrinden kaynaklanır, Prensip, şirketin sözleşmeden kaynaklanması, ancak anonim şirketin özel niteliği onu diğer sözleşmelerden farklı kılması ise, Anonim şirketteki ortaklar, şirket sözleşmesi dahilinde istedikleri koşulları belirlemede mutlak

[109] Zeren, Banu (2010). Anonim ortalikta Azınlığın özel denetçi atanmasını talep hakkı. yüksek lisans tezi, Ankara üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü, s.25-27.

özgürlüğe sahip olmadıklarından, yasa koyucunun buna uyulması gereken ve sözleşme fikrinin geri çekildiği ve hukuk sistemi fikrinin benimsendiği emir kurallarına müdahale ettiğini görüyoruz. Tüm bunlar, genel aboneleri olduğu kadar şirketle ilgilenenleri de korumak içindir.[110]

Suriye kanun koyucusunun Suriye Medeni Kanunu'nun 473. maddesinde şirkete verdiği tanıma göre: "İki kişi arasındaki bir sözleşmedir ....." Bu yasal algının geleneksel Roma teorisine dayandığını görüyoruz "Müteahhitler için şeriat sözleşmesi"Buna göre sözleşme idaresi, ortaklar arasında kurulan bağları düzenleyen ve şirketi yöneten, Bu temelde şirket sözleşmesi, varlığı göz ardı edilemeyecek hukuki statüsü ile başkaları nezdinde etkiler yaratmıştır. Sözleşme özgürlüğü ilkesine hizmet eden her türlü sözleşmede sözleşme fikri hakimdir, Böylece sözleşmeye dayalı fikir bir yandan toplumsal sömürünün, diğer yandan da politik kontrolün bir aracı oldu.[111]

Bu nedenle Şirketler Hukuku, şirketin geleneksel anlamda bir sözleşme değil, ortakların şirketin birincil ve nihai hedefinin çıkarlarına nasıl ulaştıklarını düzenleyen bir dizi kuraldan oluşan bir hukuk sistemi olduğunu düşünen modern bir teoriyi benimseme eğilimindedir. Ancak bu değişiklikleri yapmayı kabul eden çoğunluk aracılığıyla kendi iradesi dışında yapılır.[112]

Diğer bir deyişle, hissedar şirket, hissedarların çoğunluğunun karar verdiği gibi çoğunluk kanununa tabidir, yani genel kurul toplantısında temsil edilen hisselerin çoğunluğuna sahip olan hissedarların kararına, Yani yönetim kuruluna katılanların çoğunluğunun verdiği karar, bir bütün olarak şirket yani tüm hissedarlarına tabidir, alınan kararlara destek verenler ile onlara karşı çıkanlar arasında fark yoktur.

Türk hukukuna göre, Şirkette çoğunluk miktarda payı elinde bulunduran pay sahibinin kontrol hakkını sınırlamak amacıyla ana sözleşme bağlamları öngörülerek;

• Azlığın yönetim kurulunda karar alma mekanizmasını elde tutabilecek ortak imtiyazların tanınması, yönetim kuruluna aday gösterme, yönetim kurulunda temsil edilme, yönetim kurulunda alınacak kararlarda oy birliği veya ağırlaştırılmış nisap

[110] Al-Qalioubi, a.g.e, s.279.
[111] Al-Hakim, a.g.e, s.264.
[112] Al-Hakim, a.g.e, s.265.

olarak öngörülen konuların belirlenerek, toplantı ve karar nisabının ağırlaştırılması, münhasır olarak yönetim kurulu yetkisinde olan konular belirlenerek yönetimin ortak kontrol altında tutulması sağlanabilir.

• Aynı şekilde tasfiye payında, pay devrinde ön alım hakkı ve sermaye artışlarında rüçhan hakkı imtiyazları ile de azınlık haklarının kontrol altına alınması mümkün görülmektedir.

• Son olarak kâr payında, genel kurul kararlarından ağırlaştırılmış toplantı ve karar nisapları belirlenerek, bazı hususların sadece genel kurul kararı ile yapılmasına ilişkin münhasırlık sağlanması, bu şekilde azınlık pay sahibi oy hakkı olmaksızın toplantı ve karar yapılmamasına ilişkin genel kurul mekanizmasının sınırlandırılması da mümkündür[113].

2.2.3.3. Çoğunluk yasasının sınırları

Görevi karar vermek olan genel kurullar, yasaklanmış bir kurula düşme riskinden kaçınmalıdır. Birincisi, şirketin faaliyetini felce uğratır ve bazı azınlık egemenliğinin bir sonucu olarak faaliyetini engeller, ikincisi ise azınlığın haklarına ve şirketin çıkarlarına karşı saldırıdır. İlk yasaklı yasağa gelince, azınlık hissedarlara kararların verilmesini engelleyerek şirketin işlerini felç etmelerine imkan vermemelidir. Çoğunluk kanunu kuralı, uzlaşma gerektiren birkaç istisnai durum dışında bunun önlenmesine izin verir ve şirketin sırf bazı hissedarların inatçılığı veya kötü niyetleri nedeniyle işini aksatmaması, Şirket çoğunluk tarafından yönetilir ve azınlık, çoğunluğun gördüklerine boyun eğmek zorundadır ve kendi bakış açısını dayatma ve hatta çoğunluğun kararlarını uygulamaktan kaçınma hakkına sahip değildir.[114]

İkinci tabuya gelince, çoğunluğun azınlığı ezmesi ve şirketin yeteneklerini kontrol etmesi ve çıkarlarını tehlikeye atması caiz değildir. Azınlığın çoğunluğun iradesine teslim edilmesi gerekliyse, bu durumda çoğunluğun egemenliği, mesafeli veya toplu

[113] Bülten, Kılınç (2020). Kılınç Hukuk ve Danışmanlık. Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Hakları Hakkında Bilgi Notu. https://www.kilinclaw.com.tr.
[114] Antaki, a.g.e, s. 460.

menfaatlere aykırı olan kişisel amaçların hizmetine esas alınmamalıdır, Çoğunluğun egemenliği, tiranlık ve zorbalık anlamına gelmez, çünkü çoğunluğun diğer ortaklara ve şirketin kendisine karşı mutlak ve sınırsız yetkisi yoktur, Bu otoriteler, öncelikle pay sahiplerinin haklarının korunması, ikinci olarak ortakların çıkarlarının ve genel olarak kamu tasarrufunun korunması için gerekli kontrollerle yönetilir.

Türk hukukuna göre anonim şirkette çoğunluk, genel hedeflerine göre şirkete uygun kararları alan şirkettir ve yönetim kurulunun görevi, çoğunluğun şirketin menfaatlerini dikkate alması gerektiğini teyit etmektir. Ancak bu her zaman böyle değildir, ancak bazı durumlarda kötü yönetim ve kurucuların hatasına dayalı olarak yapıcı kararlar alınabilir ve bu yasama çoğunluğu ilkesinin kötüye kullanımına dayanır. Dolayısıyla Türk Ticaret Kanunu'nun 423. ve 396. maddelerinde, toplu veya bireysel zarara uğrayan pay sahiplerinin bu kararların iptali için dava açarak haklarını koruma hakları olduğu hükme bağlanmıştır.

Anonim şirkette çoğunluğun gücünü sınırlandırmayı amaçlayan kanunda öngörülen hükümler, azınlıkların haklarının korunmasında yeterli görülmemektedir. Borçlar ve Borçlar Kanununun 381. Maddesinde, 19. Maddede ve 20. Maddelerinde eşit muamele kurallarının yanı sıra Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde akıl, ahlak ve dürüstlük ilkesine göre bazı genel kurallar düzenlenmiştir.[115]

Bir pay sahibi bir anonim şirkette sahip olduğu haklar, onu bir kişinin şirketlerindeki bir ortağınkinden farklı bir yasal konuma yerleştirir. Pay sahibi, pay sahibi ortağın hukuki statüsünü tamamlayan Borçluluklare karşılık olarak, ayırt edici karakteri ile tüzel kişi olarak şirketi koruyan, Bu taahhütler sayesinde, şirket kalan fonları abone olduğu hisselerin değerinden elde ediyor, bu da borçlanmaya başvurmak yerine mevcut projelerini hayata geçirmemizi ve gelecekteki projeleri finanse etmemizi sağlıyor.

Ayrıca, şirketin hissedarlarına yüklediği mali olmayan Borçluluklar aracılığıyla veya kanunun bazı bölümlerinin idari Borçluluklar olarak adlandırdığı gibi, şirketin menfaatinin ve sırlarının da korunmasını teminat altına aldığı, Şirket ayrıca Borçluluklar

[115] Güçlu, Hakan. "Azınlık haklar konusonda türk ticaret kanunu ve sermaye piyasası mevzuatında yer alan düzenlemeler ile gelişmiş ülke uygulamaları." www.Hakanguclu.com. s.4-5.

aracılığıyla, şirketin yönetimi ve iyi performansı üzerinde kontrol sağlayabilir ve bir yandan şirkete ve hissedara fayda sağlayacak, diğer yandan da devlet ekonomisinin gelişmesine ve ekonomi politikasının başarısına katkıda bulunacak şekilde kurulduğu amacını iyileştirebilir.

SONUÇ

Her hakkın bir yükümlülükle eşleştirilmesi gerektiği Suriye medeni hukuku veya başka herhangi bir mevzuatta kabul edilirse, anonim şirkette pay sahibinin sahip olduğu her hakkın, taşıdığı bir yükümlülükle eşleştirilmesi gerekli olmadığından, bu kural pay sahiplerine uygulanamaz. Pay sahibinin sözleşmeden kaynaklanan yükümlülükleri olduğu gibi kanunda kaynaklanan yükümlülükleri de vardır.

Suriye Şirketler Kanunu ve incelenen kanunlar, şirketin genel kurulu için geniş yetkileri kabul etmiştir, ancak bu makamlar, hissedarın haklarından mahrum bırakılamayacağı konusunda açık düzenlemeler yapmamıştır.

Çalışmamızda tartışılanlardan yola çıkarak, pay sahibinin şirket nezdinde kanun metinlerinde tesis edilen temel haklar olarak adlandırılan haklara sahip olduğu görülmektedir. Bu haklar ya kâr payı hakkı veya şirketin feshi üzerine tasfiyenin sonuçlarına katılma gibi mali haklar olmakta ya da genel kurul toplantısından önce şirket belgelerini, gündemi görme, genel kurul toplantılarına katılma gibi kişisel haklar olmaktadır.

Pay sahibi, çekimser de olsa, verilen kararlara aykırı oy kullanma hakkına sahiptir ve kimse ona engel olamaz. Hissedar, şirketin yönetimi ve iyi yönetimi üzerinde kontrol uygulama hakkına sahiptir ve şirketin kurulduğu amaca ulaşıp ulaşmadığı ve ona kötü yönetim sözkonusu olursa, yönetimden sorumlu kişilere karşı sorumluluk davası açabilir.

Hissedar, hisselerini dilediği zaman ve satın almak isteyen herhangi bir kişiye satma hakkına sahip olduğu için en önemli haklardan biri olarak kabul edilen hisse senetlerini elden çıkarma ve bunlarla işlem yapma hakkına sahiptir ve şirkette eski hissedar olarak haklarını kullanan yeni bir hissedar olur.

Öneriler:

1) Yasama metinlerinde bazı bölümlerde izlenecek yasal hükmü açıklığa kavuşturan ayrıntılı hükümlerin bulunmaması, yasanın uygulanmasında görev alanların birçok sorunla karşılalacaklarını ortaya çıkarmaktadır.

2) Suriye Şirketler Kanunu'nun 178. Maddesinde, hissedarların pay sahibi olmayanlara oy hakkını kullanma yetkisi vermesine izin vermektedir. Bu, şirketin sırlarının başkalarına ifşa edilmesine yol açan bir nedendir. Bu maddenin değiştirilmesi kanaatindeyim

3) Suriye Şirketler Kanunu, pay sahiplerinin hak ve borçlarını münhasıran sıralama yöntemine başvurmamış ve daha çok çeşitli maddelerde yerlerde, hak ve yükümlülüklere atıfta bulunmuştur.

4) İncelenen kanunlar, özellikle Suriye hukuku, bu haklardan bahsedilmesine rağmen, metinlerinde pay sahipliği haklarına ilişkin hükümlerin ihlal edilmesi durumunda uygulanacak cezayı belirten kurallar içermemekte, bu da bu hakların bağlayıcı gücünü azaltmaktadır Buna göre, şirket organları tarafından verilen her karar veya eylemin geçersiz olduğunu ve hissedar hakları için öngörülen hükümlerin ihlalini içeren genel bir kural koymak daha iyidir.

Pay sahibine anonim şirkette tanınan haklar ölçüsünde yerine getirmesi gereken yükümlülükler getirilmiş, bazı haklarının kaybına ve hatta şirketteki konumunu kaybetmesine maruz kalmayacağı, bu yükümlülükler mali ve idari yükümlülükler olarak ikiye ayrılmıştır. Çünkü mali yükümlülükler, nakit hisse senetlerinin kalan paylarının değerini ve ayni hisse senetlerini yerine getirme borçlarını yerine getirmek olan ilk temel yükümlülükte temsil edilmektedir. Tüm ticari şirketler için geçerli olan ancak bir şirketten diğerine farklılık gösteren bir taahhüt olan zararları karşılama borcunun yanı sıra, mali olmayan veya kişisel yükümlülüklere gelince, şirketin istikrarında ve kurulduğu hedefe ulaşılmasında büyük rol oynayan bu taahhüt nedeniyle şirketin menfaatini koruma taahhüdünün varlığında temsil edilirler. Kişisel yükümlülükler arasında şirketin sırlarını korumak gelir.

Ayrıca, ister çoğunluk ister azınlık olsun, pay sahipleri arasındaki iç çatışmalardan şirketin istikrarının garantörü olan çoğunluğun kararlarına uyma borcu olan önceki taahhütlerden daha az önemli olmayan bir başka yükümlülük daha vardır.

KAYNAKÇA

Abdul Qadir, Maşrafi (2017). "Pay Sahiplerinin Oy Hakkı." Karşılaştırmalı Hukuk Dergisi. C.8.

Adıgüzel, Burak (2014). "Anonim Şirketlerde Rüchan Hakkının Sınırlanması veya Kaldırılması." Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergsi, C.18.

Akbaba, Güllin / **Yılmaz,** Begüm (2018). "Anonim Şirket Hisse Senetleri Üzerinde Kurulan İntifa Hakkının Kapsamı." Part 16, https://www.goksusafiisik.av.tr.

Akbulak, Yavuz (2012). "6012 Saylı Meri TTKYA Göre Anonim Şirketlerde Sona Erme Ve Tasfiye." Vergi Reporu, Sayı 156.

Akın, Murat (2019). "Yönetim Kurulu Üyelerinin Menfaat İle Şirket Menfaatinin Çalışması Bağlamında Sorumluluk." Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmalari Dergisi, C.25. İstanbul.

Akkan, Çigdem (2017). "Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin İnceleme ve Denetleme Hakkı." www.akkan.ar.tr.

Aksoy, Sema (2018). "Anonim Şirketlerde Pay Ve Payın Devri" Yüksek Lisens Tezi, Istanbul Şehir Ünversitesi Sosyal Bilimleri Enstitü, Istanbul.

Al-Fiqhi, Muhammed Al-Sayed (2002). Ticaret Hukuku İlkeler Kitabı 1. Baskı. Beyrut: Hukuku Yayınları.

Al-Maleh, Nabil (2017). "Ticari Şirketlerin Tasfiyesi."AL-Rustom. Dergisi. C.1. Şam.

Al-Qiloubi, Sumaya (2011). Ticari Şirketler Kitabı 5. Baskı. Mısır: Dar Al-Nahda Al-Arabia.

Al-Wasif, Ayat (2019). Net Hukuk Bürosu. Anonim şirket sözleşmesi. https://www.mohamah.net.

Antaki, Rizkallah (2000). Ticari Hakları Kitabı 1. Baskı. Şam: Hukuku Yayınları.

Arslan, Çetin / **Özdmir,** Candidate (2017). "Ticari Sırların Ceza Hukuk Tarafından Korması." International Conference On Exranslan Economies Dergsi, C.4A. Ankara.

Atalay, Oğuz (2014). "Anonim Şirketlerge Bilgi Alma Ve Inceleme Haklarının Mahkeme Aracılığyla Kullanıllması." Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.

Bülten, Kılınç (2020). Kılınç Hukuk Ve Danışmanlık. Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Hakları Hakkında Bilgi Notu. https://www.kilinclaw.com.tr.

Çelik, Aytekin (2011). "Anonim Şirketlerde Ayni Sermaye Taahhütlerinin Yerine Getirilmesine Yönelik İhtiyati Tedbirler". Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. Clit (XV).

El Mallah, Nabil (2017). "Ticari Şirketlerin Tasfiyesi," Alrustomlaw Dergi, C (1), www.alrustomlaw.com.

Erdem, Ercümemt (2011). Yeni Türk Ticart Kanununda Oy Hakkına İlişkin Yenilikler. http://www.erdem-erdem.av.tr.

Erdem, Ercüment (2011). Erdem Erdem. www.erdem-edem.ar.tr.

Erdem, Ercüment (2015). Anonim Şerketlerde Pay Sahiplerinin Bilgi Alama Hakkı. http://www.erdem-erdem.av.tr.

Füsun, Nomer Ertan (2015). "Anonim Ortakığın Haklı Sebeple Fesihi Davası -Ttk md.531 Üzerine Düşünceler." Dergi Park. s.421-440.

Güçlu, Hakan. "Azınlık Haklar Konusonda Türk Ticaret Kanunu Ve Sermaye Piyasası Mevzuatında Yer Alan Düzenlemeler İle Gelişmiş Ülke Uygulamaları." www.hakanguclu.com.

Güleşci, Yusuf (2016). "6102 TTK Da Anonim Şirkette Zararın Dava Edılmesi Ve İbra." Türk Hukuk Sites. www.turkhukuksitesi.com.

Haddad, Elias (2010). Ticaret Hukuku Kitabı 1. Baskı. Suriye: Şam Üniversitesi Yayınları.

Hakim, Jack (2011). Ticari Şirketleri Kitabı 1. Baskı. Şam: Şam Üneversitisi Yayınları.

Halka Arz. (t.y.). www.mayhukukdanismanlik.com.

Hamdan, Turki Musleh (2016). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Hukuk Sisteminde Arabulucu Kitabı 1. Baskı. Suriye: Hukuk Yayınları.

Hassan, Muhammed Ali (2017). "Limited Anonim Şirketlerin Hisseleri Üzerinde Tesis Edilmiş Ayni Haklar." Hukuk Bilimleri Dergisi, C.1.

İlbay, Merve (2016). Ey Buiding Better Working World, Yönetim Kurulu Üyelerinin Gelirlerinin Hukuki Niteliği ve Vergilendirilmesi, https://www.vergidegundem.com.

Jassim, Faruk İbrahim (2008). Anonim Şirkette Hissedar Hakları Kitabı 1. Baskı. Lübnan: Hukuk Yayanları.

Karslığlu, Hasan (2019). "Anonim Şirketlerde Kar Payının Hesaplanması Ve Dağıtım İlkeler". Ankara Borosu Dergisi. C.3. Ankara.

Kumkale, Rüknettin (2015). Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmemesi, www.alomaliye.com.

Meknes, Jamal Al-Din, (2020). "Ticaret Hukuk Anonim Şirketleri." Özel Arap Ansiklopedisi, Cilt (4). www.arap-ency.com.

Muhammd, Hassan (2017). "Anonim Şirketin Hisselerine Ayni Haklar Verdi." Hukuk Bilimleri Dergsi. C.32.

Resmi Gazete (1997). Irak Şirketler Kanunu, 22 Sayılı.

Resmi Gazete (1997). Ürdün Şirketler Kanunu, 22 Sayılı.

Resmi Gazete (2011). Suriye Şirketler Hukuku, 29 Sayılı.

Sami, Fawzi (2002). Ticari Şirketler Kamuve Özel Hükümler Kitabı. Amman: Yayın Ve Dağıtım Evi.

Sarıca, Ayşe (2018). Ticaret Hukuku Altın Sarıca 14. Baskı. Savaş Yayınevi.

Turgut, Duygu (2015). Tom Oto Kiralama Kuruluşları Derneği. www.tokkder.org.

Ünal, Melike (2018). Özgünlaw, 6102 Sayili Türk Ticaret Kanununun 395. Maddesi Uyarinca Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Şirketle İşlem Yapma ve Borçlanma Yasağı, http://www.ozgunlaw.com/tr.

Yilmaz, Sezer (19. 10. 2015). "Ayni Sermaye Tespit Raporlarına Pratik Bir Çözüm Önerisi". Dünya Gazetesi, www.dunya.com.

Zeren, Banu (2010). "Anonim Ortalikta Azınlığın Özel Denetçi Atanmasını Talep Hakkı" Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Ortaöğretim ve Lise Eğitimini Şam'da tamamlamıştır. 2017 Yılında Lisans Eğitimini Ürdün Hukuk Fakültesi'nde tamamlamıştır. 2018 Yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı'nda Tezli Yüksek Lisans Eğitimine başlamıştır.

Bu vesileyle anneme, aileme, arkadaşlarıma ve buraya gelmeme yardım eden herkese teşekkür ederim. Aynı şekilde Suriye, Ürdün ve Türkiye'deki tüm öğretmenlerim ve bana bir ders öğreten herkese teşekkür ederim. Ayrıca, Doç.Dr. Hakan ÇEBİ ve jüri üyelerine de teşekkür Ederim.